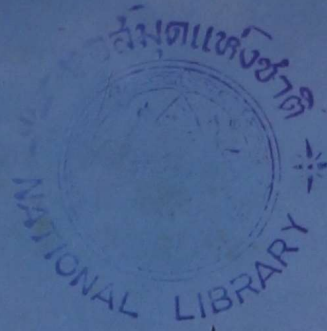

สารกรมศิลปากร

สารกรมศิลปากร

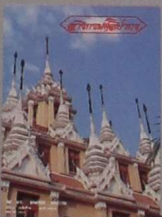
ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๓

สารบัญ

	หน้า
● สิบทิศ...ศิลปากร	๑
● การบูรณะโบราณสถาน : ความดีที่มีอยู่ในกรมศิลปากร	๑๐
● การบูรณะพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช	๑๒
● การแสดงของคณะนาฏศิลป์และวัฒนธรรมของสหภาพพม่า	๑๓
● การอภิปรายเรื่องพรรณไม้ในวรรณคดี พันธุ์ไม้	๑๔
● สังคมกรมศิลป์	๑๖
● ไฟาแดดสงยาง	๑๗
● การบูรณะพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม สนามจันทร์	๑๘
● พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน	๒๑
● แนะนำหนังสือ	๒๒
● บทส่งท้าย	๒๔

“การรักษามรดกไทย เป็นการรักษาชาติ”

(คำขวัญวันอนุรักษ์มรดกไทย)

โลหะปราสาท สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ วัดราชบพิธดาราม

ปก : อีรวลีย์ วรรณโทัย

ภาพขณะดินเผาฉายเขียนสี บ้านเชียง จ.อุดรธานี

สารกรมศิลปากร

เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรม

ทั่วไปของกรมศิลปากร

จัดทำโดย :

ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขานุการกรม กรมศิลปากร
ถนนหน้าพระธาตุ
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๒๔๒๐๕๐, ๒๒๒๐๕๓๔
โทรสาร ๒๒๒๐๕๓๔

ที่ปรึกษา :

นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์
คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ
นายสมคิด โชติภาณชัย
นายมงคล บุญวงศ์

บรรณาธิการ :

นายสุรพล ดำริห์กุล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ :

นางสาลิณี ชุ่มวรรณ
นางสาวอารีพร อำนวยกิจเจริญ
นางอีรวลีย์ วรรณโทัย

กองบรรณาธิการ :

นายอดิศักดิ์ เชื้อรัตน์
นางจุฑาทิพย์ โคตรประทุม
นายณรงค์วุฒม์ บัวสุวรรณ
นางอัจฉรา สิริเดช
นายสมชาย นิเวศวิวัฒน์
นายสิต วงษ์ชมภู
นางสาวพัชรา ฉวีภักดิ์
นางสาวศยามล เวียงสงค์
นางสาวอุไร สุวรรณวร
นางสาวกรพินธุ์ พิชัยประการณ

ฝ่ายศิลปกรรม :

นายสิงห์คม บริสุทธิ์
นายชาญณรงค์ คงโคคา
นายโกศล อักษรไพร
นายอดิเรก จันทรทอง
นายขวัญชัย เหลืองสถิตย์

ฝ่ายจัดการ :

นางเพียงใจ นุตะศรีรินทร์
นางสาววัลยา บุญเจริญสุขวงศ์
นางกชพรรณ เวโรจน์
นายพรพงษ์ หลักคงคา
นางสาวนิตยา ดันตรี
นางสาวเบญจมาภรณ์ สมบุญ
นางสาวทัศนีย์ เต็มวิทย์ผดุง
นางสาวดวงพร แซ่มโซติ
นายวรพันธุ์ พิมพ์พันธุ์

ศิลปศาสตร์... ศิลปากร

อารีพร อำนวยกิจเจริญ

กรมศิลปากร ได้ ๓ รางวัล อาคารอนุรักษ์ดีเด่น

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี
และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์
กรมศิลปากร ได้รับการคัดเลือกให้รับ
รางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่น ประจำปี
๒๕๓๒ จากสมาคมสถาปนิกสยาม
ในพระบรมราชูปถัมภ์

นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ อธิบดี
กรมศิลปากร เปิดเผยว่า ตามที่สมาคม
สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์
ได้จัดการคัดเลือกอาคารอนุรักษ์ดีเด่น
๒๕๓๒ เมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยมีหลักเกณฑ์
การพิจารณา คือ เป็นอาคารเก่าที่มีคุณค่า

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์

ทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ประวัติ-
ศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งมีอายุเก่าแก่
นานปี และได้บำรุงรักษาและอนุรักษ์ไว้
เป็นอย่างดีตลอดมา รวมทั้งได้ใช้ประโยชน์
อาคารนั้นเป็นส่วนประสมกลมกลืนไปกับ
ชีวิตในสังคมสืบต่อมาตราจนปัจจุบันนี้
นั้น หน่วยงานของกรมศิลปากร ๓ แห่ง
ได้รับการคัดเลือกให้รับรางวัลอาคาร
อนุรักษ์ดีเด่นด้วย คือ พิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ น่าน จังหวัดน่าน พิพิธภัณฑ-
สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี จังหวัด
อุบลราชธานี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
หอศิลป์

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน
ตั้งอยู่ภายในบริเวณคุ้มของอดีตเจ้าผู้ครอง
นครน่าน อาคารพิพิธภัณฑสถานเดิมเป็น
หอคำ ที่พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ
พระเจ้าน่าน ทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖
เป็นที่ประทับแทนหอคำหลังเก่าซึ่งเป็น
อาคารเครื่องไม้ เมื่อเจ้ามหาพรหมสุรธาดา
เจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้ายถึงแก่พิราลัย
เจ้านายบุตรหลานของเจ้าผู้ครองนคร
จึงได้มอบอาคารหลังนี้ และที่ดินโดยรอบ
ให้แก่รัฐบาล เพื่อใช้เป็นศาลากลางจังหวัด
ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ต่อมาเมื่อกระทรวง
มหาดไทยได้ก่อสร้างศาลากลางจังหวัด

ขึ้นใหม่ ณ บริเวณที่ตั้งปัจจุบันนี้ กรม-
ศิลปากร จึงได้ขอรับมอบตัวอาคาร
หอคำ เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดตั้งพิพิธภัณฑ-
สถานแห่งชาติ น่าน ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๗
และได้บูรณะตัวอาคารซึ่งอยู่ในสภาพ
ชำรุดทรุดโทรมจนแล้วเสร็จในปี พ.ศ.
๒๕๑๙ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงเปิด
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน เมื่อ
วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๐

ส่วน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
อุบลราชธานี นั้น ตั้งอยู่ริมถนนเขื่อนธานี
ทางด้านทิศใต้ของทุ่งศรีเมือง ตัวอาคาร
เดิมใช้เป็นศาลากลางจังหวัด สร้างขึ้น
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ ล่วงมาถึง พ.ศ. ๒๕๒๖
เรือตรีดิ้นย เกตุศิริ ร.น. ผู้ว่าราชการ
จังหวัดอุบลราชธานี ได้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์
วัฒนธรรมจังหวัดขึ้น พร้อมทั้งได้มอบ
อาคารที่มีคุณค่าของศิลปะ สถาปัตยกรรม
ให้กรมศิลปากรทำการอนุรักษ์และใช้
ประโยชน์ จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
ประจำจังหวัด สมเด็จพระเทพรัตน-
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ
ทรงประกอบพิธีเปิดพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ อุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๓๐
มิถุนายน ๒๕๓๒

สำหรับ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
หอศิลป์ นั้น เป็นสถาบันทางศิลปะ
แห่งแรกของไทย ซึ่งเก็บรวบรวม สงวน
รักษา และจัดแสดงงานศิลปกรรมด้าน
จิตรศิลป์ของชาติ ตั้งอยู่ที่ถนนเจ้าฟ้า
ตัวอาคารปรับปรุงจากอาคารโรง-
กษาปณ์ ซึ่งสร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๔๕
สมัยรัชกาลที่ ๕ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่
ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

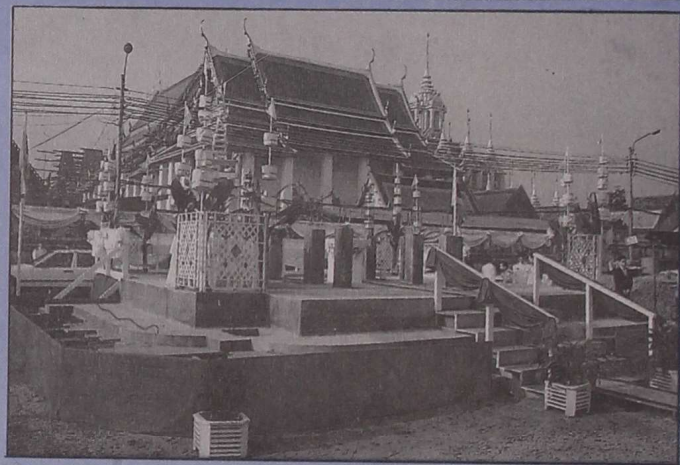
บวงสรวงเพื่อเริ่มสร้างพลับพลา ที่ประทับบริเวณศาลาเฉลิมไทยเดิม

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๒ เวลา ๐๙.๔๙ น. รองนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น นายพิชัย รัตตกุล เป็นประธาน ประกอบพิธีชัยมงคล บวงสรวงเพื่อเริ่มก่อสร้างพลับพลาที่ประทับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ บริเวณศาลาเฉลิมไทย เดิม

รองนายกรัฐมนตรี นายพิชัย รัตตกุล ประธานในพิธี จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย พระสงฆ์ ๙ รูป เจริญพระพุทธมนต์ เวลา ๑๐.๐๙ น. ประธานจุดธูปเทียนที่โต๊ะเครื่องสังเวย พราหมณ์ ประกอบพิธีบวงสรวง เวลา ๑๐.๒๙ น. เริ่มก่อสร้างโดยการ ตีเข็มบริเวณที่ก่อสร้างศาลารายทั้ง ๓ หลัง พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา จบแล้วประธานถวายเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานกรวดน้ำ

หลังจากเสร็จพิธีชัยมงคลบวงสรวงแล้ว รองนายกรัฐมนตรี (นายพิชัย รัตตกุล) อธิบดีกรมศิลปากร (นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์) ผู้จัดการใหญ่บริษัทอเมริกันเอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด (นายแอนนัสทัสซี ร์ฟทอปโฟลอส) และผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่นาการไทยพาณิชย์ จำกัด (นายสมมาตร พูนภักดี) ร่วมกันแถลงต่อสื่อมวลชนเกี่ยวกับ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน ทรงวางศิลาฤกษ์ พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ ๓ และ พลับพลาที่ประทับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ บริเวณหน้าวัดราชนันทาราม (ศาลาเฉลิมไทยเดิม)

ความคืบหน้าของการก่อสร้างพลับพลาที่ประทับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และการปรับปรุงวัดราชนันทาราม สรุปดังนี้

คณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี นายพิชัย รัตตกุล เป็นประธาน ได้มอบให้กรมศิลปากร ดำเนินการปรับปรุงบริเวณศาลาเฉลิมไทยเดิม และวัดราชนันทาราม ให้สวยงาม โดยกรมธนารักษ์มอบพื้นที่บริเวณศาลาเฉลิมไทยเดิม ให้จำนวน ๑๓๓๒.๑๒ ตารางวา เมื่อตัดบริเวณทางเท้าโดยรอบ ออกแล้วคงเหลือประมาณ ๑.๐๐๐ ตารางวา สำหรับดำเนินการ

ก่อสร้างพลับพลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อใช้รับราชอาคันตุกะ นอกจากนั้นก็มีศาลาราย ๓ หลัง สวนสาธารณะ และพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนการปรับปรุงวัดราชนัคดารามนั้น นอกจากการดำเนินการย้ายอาคารที่ไม่สวยงามออก จัดบริเวณใหม่ให้สวยงามแล้ว ยังได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากแผนก เชื้อเคเดินทาง บริษัทอเมริกันเอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด และ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด ในการจัดสร้างบุษบกโลหะ ลงรัก ปิดทอง เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและประดิษฐานไว้ที่ ชั้นบนสุดของโลหะปราสาทวัดราชนัคดาราม กิจกรรมทั้งหมดนี้ จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๓๓ เพื่อให้ทันวันเฉลิมฉลองวชิรราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๓๓ ในขณะนี้

ได้รับงบประมาณแล้วเป็นเงิน ๒๗ ล้านบาท และบริษัทอเมริกันเอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด ร่วมกับธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด มอบอีก ๑ ล้านบาท คงเหลือในส่วนปรับปรุงวัดราชนัคดารามที่ยังไม่ทราบค่าใช้จ่าย

ความคืบหน้าในการดำเนินการต่าง ๆ มีดังนี้ ในส่วนของพลับพลา กำลังดำเนินการปรับพื้นที่ ดิเอ็ม และขยายแบบเท่าจริง เพื่อจัดทำส่วนประกอบที่จะยึดตามลำดับความจำเป็น เช่น แท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ รูปแบบของรั้วโดยรอบ เป็นต้น ส่วนพระบรมราชานุสาวรีย์ได้ดำเนินการปั้นหุ่นดินกายวิภาคเสร็จแล้วกำลังปั้นดินฉลองพระองค์ พระที่นั่งองค์กำลังประดับสายส่วนต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานปูนปลาสเตอร์ การปรับปรุงบริเวณวัดราชนัคดาและบุษบกอยู่ในขั้นเตรียมการ คาดว่าต้นมกราคม ๒๕๓๓ จะเริ่มจัดจ้างตามระเบียบได้ต่อไป

พิธีประกาศเกียรติคุณ ครูภาษาไทยดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๑

พลเอกเทียนชัย สิริสัมพันธ์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีประกาศเกียรติคุณครูภาษาไทยดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ เมื่อวันอังคารที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ ณ โรงละครแห่งชาติ

โครงการประกาศเกียรติคุณครูภาษาไทยดีเด่น เป็นโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ด้วยตระหนักในความสำคัญของอักษรและภาษาไทย ว่าเป็นเครื่องหมายแห่งเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสื่อสำคัญในการดำรงชีวิตของคนไทย และมีคุณค่าอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์อารยธรรมความเจริญ ซึ่งเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงของประเทศ โดยมอบให้กรมศิลปากรซึ่งมีหน้าที่อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติรับผิดชอบดำเนินงาน มีครูภาษาไทยทั่วประเทศได้รับการเชิดชูเกียรติเป็นครูภาษาไทยดีเด่นแล้วรวม ๕๐๒ คน

การดำเนินการสรรหาครูภาษาไทยดีเด่นเพื่อประกาศเกียรติคุณ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ นี้ กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการประกาศเกียรติคุณครูภาษาไทยดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาไทย ผู้มีอุปการคุณที่ให้การสนับสนุนโครงการ และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติทุกระดับ เป็นกรรมการ มีอธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธาน และผู้อำนวยการกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การสรรหาครูภาษาไทยดีเด่น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งปรากฏว่าในปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ นี้ จังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร ส่งผลการคัดเลือกครูภาษาไทยดีเด่นทั้งสิ้น ๗๐ จังหวัด มีครูภาษาไทยได้รับการเสนอชื่อ ๑๖๑ คน ครูภาษาไทยดีเด่นที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณจำนวน ๑๔๖ คน คือ ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ๖๔ คน ระดับมัธยมศึกษา ๕๖ คน และระดับอุดมศึกษา ๒๖ คน จังหวัดที่ไม่ได้ส่งผลการคัดเลือก คือ จังหวัดกำแพงเพชร ตรวดี และบุรีรัมย์

ในการดำเนินงานโครงการประกาศเกียรติคุณครูภาษาไทยดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ นี้ กระทรวงศึกษาธิการได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหน่วยงานหลายฝ่ายทั้งภาครัฐบาลและเอกชน กรมทุกกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ตลอดจนจนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาที่จัดหาหน้าคณะครูภาษาไทยดีเด่นไปทัศนศึกษาในกรุงเทพมหานคร และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด มอบเงินจำนวน

๒๐๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการ
และจัดพิธีประกาศเกียรติคุณครูภาษาไทยดีเด่นทุกรายการ
เป็นผลให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงได้ผลดียิ่ง

ครูภาษาไทยดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๑

๑. กรุงเทพมหานคร ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางพัชนี วิสุทธิมรรค

โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ)

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

นางพิศศรี แจ่งไพร

โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นางเครือรัตน์ เรืองแก้ว

โรงเรียนพระแม่มาลีราษฎร์ประดิษฐ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่

นางกาญจนา นาคสกุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายศรี แนวรงค์

มหาวิทยาลัยสยาม

๒. จังหวัดกระบี่ ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางอมรรัตน์ จิตรรัตน์

โรงเรียนวัดไพรสนต์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

นางปิ่นอนงค์ บุญประกอบ

โรงเรียนเหนือคลองประชาบำรุง

กรมสามัญศึกษา

๓. จังหวัดกาญจนบุรี ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางบุญสม จันทโชติ

โรงเรียนเทศบาล ๓ บ้านบ่อ

กรมการปกครอง

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

นางประพิน ทองดี

โรงเรียนเทพมงคลรังษี

กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่

นางรพีพรรณ เทียมเดช

วิทยาลัยครูกาญจนบุรี

กรมการฝึกหัดครู

๔. จังหวัดขอนแก่น ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางทองเลื่อน พันธุ์ปัทมา

โรงเรียนบ้านเมืองเก่า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

นางเพ็ญศรีสวาท ชาญวิรัตน์

โรงเรียนผางวิทยายน

กรมสามัญศึกษา

๕. จังหวัดจันทบุรี ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางสาวรัตนภรณ์ นิยมชาติ

โรงเรียนวัดจันทนาราม (ศรีรองเมืองอุทิศ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่

นางสาวสุเรชา สุพรรณไพบุลย์

วิทยาลัยราไพพรรณี

กรมการฝึกหัดครู

๖. จังหวัดฉะเชิงเทรา ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางสมพร นนทเกษม

โรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัณอุทิศ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

นางสาวเอี่ยมพร กิจวิวัฒน์กุล

โรงเรียนดัดดรุณี

กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่

นายวิทยา สุขันทอง

วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา

กรมอาชีวศึกษา

๗. จังหวัดชลบุรี ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางพรรณณี ภาคอรธ

โรงเรียนอนุบาลชลบุรี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

นางธนพร พอสอน

โรงเรียนชลกันยานุกูล

กรมสามัญศึกษา

๘. จังหวัดชัยนาท ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางสุวิมล นาทวีชัย

โรงเรียนวัดศรีวิชัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

นางวันทนา ฤกษ์เสน

โรงเรียนห้วยกรดวิทยา

กรมสามัญศึกษา

๙. จังหวัดชัยภูมิ ระดับประถมศึกษา ได้แก่

นางจิตรมนัส บุตรสาระ

โรงเรียนบ้านคลองบอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

นางสาวอรพิมพ์ เครือเนียม

โรงเรียนสตรีชัยภูมิ

กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางสุมาลี พิสุทธิสุวรรณ
วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ
กรมอาชีวศึกษา

๑๐. จังหวัดชุมพร ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางอมร ไยบัวทอง
โรงเรียนชุมชนบ้านคูริง มีตรภาพที่ ๒๕
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางวรวรรณ บุญสวัสดิ์
โรงเรียนด้านสวัสดิศึกษา
กรมสามัญศึกษา

๑๑. จังหวัดเชียงราย ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางมัทนา วุฒิธรรมคณาพร
โรงเรียนบ้านป่าตึง
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสาวศุภวรัญ คำวัง
โรงเรียนเมืองเชียงราย
กรมสามัญศึกษา

๑๒. จังหวัดเชียงใหม่ ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นายประพันธ์ สายแปง
โรงเรียนบ้านเชียงดาว
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางวัลภา แสงมิ่ง
โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ
กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางเกื้อพันธุ์ นาคบุปผา
วิทยาลัยครูเชียงใหม่
กรมการฝึกหัดครู

๑๓. จังหวัดตรัง ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายอนันต์ สิกขาจารย์
โรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุง
กรมสามัญศึกษา

๑๔. จังหวัดตาก ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นายวัลลภ สิงหนันท์
โรงเรียนเทศบาล ๓ (ชุมชนวัดชัยชนะสงคราม)
กรมการปกครอง

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นายมงคล สมัญญ
วิทยาเขตเทคนิคตาก
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

๑๕. จังหวัดนครนายก ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสาวกิ่ง ไสภาคพุกษ์
โรงเรียนวัดเกาะกา
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางโสภา เอื้อเพื่อ
โรงเรียนบ้านนา "นายกพิทยากร"
กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางรัตนา รุ่งประพันธ์
วิทยาลัยเทคนิคนครนายก
กรมอาชีวศึกษา

๑๖. จังหวัดนครปฐม ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางวิชณีวรรณ นสิเจริญผล
โรงเรียนวัดสามถ้ำ (คงทองอนุสรณ์)
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางดารณี จำปา
โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นายชานาญ รอดเหตุภัย
วิทยาลัยครูนครปฐม
กรมการฝึกหัดครู

๑๗. จังหวัดนครพนม ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นายทองสวญ ฉายาวงศ์
โรงเรียนอนุบาลนครพนม
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางอุษณี อบรมชอบ
โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล
กรมสามัญศึกษา

๑๘. จังหวัดนครราชสีมา ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางพิสมัย ภักตร์นิกร
โรงเรียนบ้านปากซอ (ครูสามัคคี ๑)
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นายไชย คี้อย
วิทยาลัยครูนครราชสีมา
กรมการฝึกหัดครู

๑๙. จังหวัดนครศรีธรรมราช ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นายวิโรจน์ ศรีสุชาติ
โรงเรียนวัดปลักปลา
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายสาทร ศิริสุวรรณ
โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์
กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางสาวเสาวภา ธานีรัตน์
วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
กรมการฝึกหัดครู

๒๐. จังหวัดนครสวรรค์ ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางศิริพร ภูพันธ์
โรงเรียนวัดศรีธาราม
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางอัจฉรา วิจิตรญาณพล
โรงเรียนทหารอากาศอนุสรณ์
กรมสามัญศึกษา
๒๑. จังหวัดนนทบุรี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางศรีสุวรรณ์ บุญชัย
โรงเรียนประเสริฐอิสลาม
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางประไพ เสี่ยมลักษณ์
โรงเรียนปากเกร็ด
กรมสามัญศึกษา
๒๒. จังหวัดนราธิวาส ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางลาวัลย์ อับดุลกาเดร์
โรงเรียนนราธิวาส
กรมสามัญศึกษา
๒๓. จังหวัดน่าน ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสุกัญญา สิทธิโน
โรงเรียนบ้านสันทะ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายอดิษฐ์ วิเศษวัชร
โรงเรียนสตรีศรีน่าน
กรมสามัญศึกษา
๒๔. จังหวัดปทุมธานี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสาวสมจิต คุรงค์ฤทธิ์ชัย
โรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสุรินทร์ หอศิลป์
โรงเรียนสายปัญญารังสิต
กรมสามัญศึกษา
๒๕. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางดรณี ประทับสิงห์
โรงเรียนธนาคารอ้อมลิ้น
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางสดใส ชูวงศ์
วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์
กรมอาชีวศึกษา
๒๖. จังหวัดปราจีนบุรี ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสาวปิยลักษณ์ เสี่ยงก้อง
โรงเรียนปราจิณราชวรารุง
กรมสามัญศึกษา
๒๗. จังหวัดปัตตานี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางศิริพร ชีพประสพ
โรงเรียนตลาดนัดบาซาเอ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายณรงค์ฤทธิ์ สักดาณรงค์
โรงเรียนบำรุงอิสลาม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางวันเนาว์ ยูเด็น
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
๒๘. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางรัตนา สุชินทรการ
โรงเรียนสมบุญคุญบุญมี
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางอุษณีย์ คงถาวร
วิทยาลัยเขตพัฒนศึกษาพระนครศรีอยุธยา
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
๒๙. จังหวัดพะเยา ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางเสริมศรี เชื้อเจ็ดองค์
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๕๖ (ดอกคำใต้)
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๓๐. จังหวัดพังงา ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสมิตร์ ชูวารี
โรงเรียนวัดไตรมารคสถิตตั้งตรงจิตร ๑๑
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๓๑. จังหวัดพัทลุง ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางวรรณิ ธาณิรัตน์
โรงเรียนบ้านดลิ่งชัน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสาวอรชร ตราชู
โรงเรียนพัทลุงพิทยาคม
กรมสามัญศึกษา
๓๒. จังหวัดพิจิตร ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสาววาสนา สุวรรณกาสา
โรงเรียนวัดด่านครุราชอุทิศ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสาวเกษร กฤษทัตทอง
โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม
กรมสามัญศึกษา
๓๓. จังหวัดพิษณุโลก ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางจำนง บุญขำ
โรงเรียนบ้านป่าสัก
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสุนิสา มั่นระวัง
โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางลำยอง สำเร็จดี
วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม
กรมการฝึกหัดครู

๓๕. จังหวัดเพชรบุรี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสาวสาลี หงษ์เทียมทอง
โรงเรียนบ้านท่ายาง (ประชาสรรค์)
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสาวสายพิน เปี่ยมสง่า
โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นายผจญ สุวรรณวงษ์
วิทยาลัยครูเพชรบุรี
กรมการฝึกหัดครู

๓๕. จังหวัดเพชรบูรณ์ ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางอัฉริย์ สอนสุภาพ
โรงเรียนเทศบาล ๑ (บ้านในเมือง)
กรมการปกครอง

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายสมเกียรติ ห่านประเสริฐ
โรงเรียนหนองไผ่
กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นายบุญเลิศ บัวคำ
วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์
กรมการฝึกหัดครู

๓๖. จังหวัดแพร่ ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางเกศสุดา ทรัพย์อนันต์
โรงเรียนวัดเมธังกราวาส (เทศรัฐราษฎร์นุกูล)
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางพิมลลา ผรณเกียรติ
โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
กรมสามัญศึกษา

๓๗. จังหวัดภูเก็ต ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางอรุณี อ่างสกุล
โรงเรียนอนุบาลภูเก็ต
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสาวมัลลิกา พูลสวัสดิ์
โรงเรียนสตรีภูเก็ต
กรมสามัญศึกษา

๓๘. จังหวัดมหาสารคาม ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางมาลีณี แฝงสาเคน
โรงเรียนเทศบาลศรีสวัสดิ์วิทยา
กรมการปกครอง

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายสุนทร ตาทอง
โรงเรียนสารคามพิทยาคม
กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางจันทร์หา ท่องประดิษฐ์
วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม
กรมอาชีวศึกษา

๓๙. จังหวัดมุกดาหาร ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางชงฉวี แสนบุญศิริ
โรงเรียนบ้านหนองเอี่ยนดง
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางนฤมล ขลิบบุนรินทร์
โรงเรียนนวมินทราชูทิศ อีสาน
กรมสามัญศึกษา

๔๐. จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางประไพ ยาสาร
โรงเรียนบ้านเวียงใต้
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางจันทร์เพ็ญ พวงทอง
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน
กรมสามัญศึกษา

๔๑. จังหวัดยโสธร ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางเศวตจิตร ประสมศรี
โรงเรียนบ้านคำม่วง
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายทองพูล ทองน้อย
โรงเรียนเลิงนกทา
กรมสามัญศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นายบุญเลิศ แสนสุทธิ
วิทยาลัยเทคนิคยโสธร
กรมอาชีวศึกษา

๔๒. จังหวัดยะลา ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางอภิญา หนูเนี่ยว
โรงเรียนถนอมศรีศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายพินิจ จันทรักษ์
โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงจังหวัดยะลา
กรมสามัญศึกษา

๕๕. จังหวัดสมุทรปราการ ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางพัชรินทร์ ไสภิตอาภา
โรงเรียนคลองบางแก้ว
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายอนันต์ นิมอรุณ
โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง
กรมสามัญศึกษา
๕๖. จังหวัดสมุทรสงคราม ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางบุญช่วย นุชอุดม
โรงเรียนวัดเทพประสิทธิ์คณาวาส
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสาวสมร สุขประเสริฐ
โรงเรียนถาวรานุกูล
กรมสามัญศึกษา
๕๗. จังหวัดสมุทรสาคร ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางดวงเดือน แว่วศรี
โรงเรียนอนุบาลสมุทรสาคร
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางรัตนา มาลัยเกตุ
โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ
กรมสามัญศึกษา
๕๘. จังหวัดสระบุรี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางจิตรา จิตชาญวิชัย
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๖๘ (วัดเทวลาด)
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๕๙. จังหวัดสิงห์บุรี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสำออง นัตตาพรหม
โรงเรียนวัดพรหมสาคร
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๖๐. จังหวัดสุโขทัย ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางอรศรี เรืองโต
โรงเรียนอุดมครุณี
กรมสามัญศึกษา
๖๑. จังหวัดสุพรรณบุรี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสาวสุพัชรา ประเสริฐ
โรงเรียนวัดทุ่งคอก (สุวรรณสาธุกิจ)
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๖๒. จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางบุปผา ปิยรัตน์
โรงเรียนวัดตรณาราม
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายอนุรัตน์ แพนสกุล
โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา
กรมสามัญศึกษา
๖๓. จังหวัดสุรินทร์ ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางภาณี ชนนะนา
โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นายชุมพล พรหมทัตตานนท์
โรงเรียนสิรินธร
กรมสามัญศึกษา
๖๔. จังหวัดหนองคาย ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางเสาวดี ธนวิภาคนนท์
วิทยาลัยครูสุรินทร์
กรมการฝึกหัดครู
๖๕. จังหวัดหนองคาย ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางเอื้องพร มุ่งคุณ
โรงเรียนชุมชนบ้านหนองของวิทยา
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๖๕. จังหวัดอ่างทอง ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางสาววันเพ็ญ เนียมสุข
โรงเรียนวัดทองกลาง
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับอุดมศึกษา ได้แก่
นางเขาวลัทธิ ญาณสุภาพ
วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง
กรมอาชีวศึกษา
๖๖. จังหวัดอุดรธานี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางเล็กฤทัย คำศรีระภาพ
โรงเรียนชุมชนคำคานาหนองกุง
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๖๗. จังหวัดอุดรดิษฐ์ ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางบุญเสก ปาลาด
โรงเรียนอนุบาลอุดรดิษฐ์
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางสาวคณินิจ จันทรกระวี
โรงเรียนอุดรดิษฐ์
กรมสามัญศึกษา
๖๘. จังหวัดอุทัยธานี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นายปัญญา เรืองวงษ์งาม
โรงเรียนบ้านหนองผักแพว
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่
นางเบญจมาศ เกิดศรี
โรงเรียนอุทัยวิทยาคม
กรมสามัญศึกษา
๖๙. จังหวัดอุบลราชธานี ระดับประถมศึกษา ได้แก่
นางแหลมทอง ป้านสุวรรณ
โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ
กรมการปกครอง

บทนำ

การบูรณะโบราณสถาน : ความดีที่มีอยู่

อุทยานประวัติศาสตร์มฤค

กรมศิลปากรในฐานะหน่วยงานที่ดูแลงานด้านศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมประการสำคัญอย่างหนึ่งที่ได้ดูแลทำนุบำรุงรักษาอยู่ ในฐานะที่โบราณสถานมีความสำคัญต่อสังคมเป็นหลักฐานทางวิชาการ เป็นศาสนสถานและความภาคภูมิใจร่วมกันของประชาชนในสังคม ดังนั้นประชาชนจึงได้ให้ความสนใจและใส่ใจในกรณีที่เกิดผลกระทบใดๆ ที่เกิดขึ้นมีต่อโบราณสถาน

โดยทั่วไปโบราณสถานนั้นเป็นของที่มีอายุเก่าแก่ ผ่านช่วงระยะเวลานับตั้งแต่ได้มีการก่อสร้างมาเป็นเวลานานด้วยเหตุนี้จึงมีสภาพที่ชำรุดทรุดโทรมมากบ้างน้อยบ้างไปตามเงื่อนไขเวลาและสภาวะแวดล้อมเพื่อรักษาคุณค่าและความเป็นโบราณสถานไว้จึงจำเป็นต้องทำการบูรณะและปฏิสังขรณ์โบราณสถานเหล่านั้นให้คงอยู่ แต่การบูรณะเพื่อรักษาให้โบราณสถานคงอยู่นั้นหมายถึงว่า ต้องมีส่วนใดส่วนหนึ่งของโบราณสถานถูกทำให้เปลี่ยนแปลง อาจจะมีการเปลี่ยนวัสดุ และเสริมสร้างความมั่นคงที่แตกต่างไปจากแบบดั้งเดิม

รวมทั้งเมื่อบูรณะเสร็จแล้วดูเรียบร้อยและใหม่ไปกว่าเดิมที่เป็นอยู่ ทำให้บรรยากาศและความรู้สึกของความเป็นของเก่าเปลี่ยนไป ดังนั้นปัญหาจึงเกิดขึ้นมากมายในวิธีการที่จะนำมาซึ่งการบูรณะรักษาโบราณสถาน

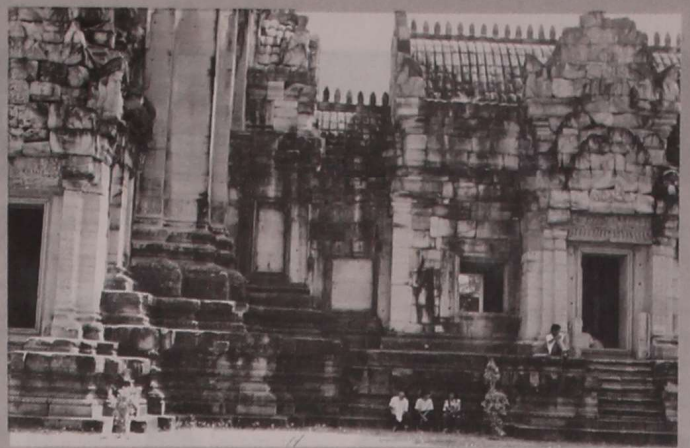
โบราณสถานนั้นมีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ฯลฯ พ.ศ. ๒๕๐๔ และกรมศิลปากรเป็นหน่วยงานของทาง

ราชการที่ทำหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ซึ่งหมายความว่าหน้าที่ในการทำนุบำรุง ตลอดจนการบูรณะโบราณสถานนั้น จะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมศิลปากร ซึ่งกรมศิลปากรจะเป็นทั้งหน่วยงานปฏิบัติในการทำนุบำรุงรักษา บูรณะโบราณสถานเป็นส่วนใหญ่ตามหน้าที่และรับผิดชอบอนุญาตให้หน่วยงานและองค์กรอื่นทำการบูรณะโบราณสถานได้ แต่ก็ต้องอยู่ในการกำกับดูแลภายใต้ความเห็นชอบ ดังนั้นภาระหน้าที่จึงตกหนักอยู่ที่กรมศิลปากร ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นับตั้งแต่ได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถาน จึงเป็นที่แน่นอนที่สุดว่า อาจจะมีผลงานที่เรียบร้อยเป็นที่พึงพอใจและไม่เรียบร้อยปรากฏคละเคล้ากันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติที่อาจมีคุณภาพแตกต่างกันไป แต่เป้าหมายและอุดมคติในการบูรณะโบราณสถาน จะเป็นไปเพื่อการรักษาคุณค่าของตัวโบราณสถานไว้ให้มากที่สุด

แต่เดิมนั้นการบูรณะโบราณสถานนั้นไม่ค่อยมีประชาชนและหน่วยงานใด

อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จ. กาญจนบุรี

ให้ความสนใจมากนัก การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อกรมศิลปากรจึงไม่ค่อยปรากฏให้เห็นต่อสาธารณชนมากนัก แต่อย่างไรก็ตาม ในทศวรรษที่ผ่านมาประชาชนตลอดจนสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจต่อการบูรณะโบราณสถานของกรมศิลปากรมากขึ้น มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในการประชุมเชิงวิชาการและเป็นข้อเขียนบทความในทางสื่อมวลชนแขนงสาขาต่าง ๆ ประกอบกับปริมาณงานและงบประมาณที่เกี่ยวกับการบูรณะปรับปรุงโบราณสถานก็มากขึ้น ผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโบราณสถานก็มากขึ้น ข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการบูรณะที่ผิดวิธี การไม่รักษาคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมของตัวโบราณสถาน การทำให้เสื่อมค่าในโบราณสถานก็มีกระแสมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ในแง่หนึ่งนับว่าเป็นข้อดีที่ช่วยชี้แนะและเป็นดุลยถ่วงให้เจ้าหน้าที่ราชการปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานเช่นกัน

โดยเหตุที่ กรมศิลปากรเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานเดียวที่ต้องทำหน้าที่ในการบูรณะโบราณสถาน แม้จะมีองค์กรอื่น ๆ ช่วยดำเนินการอยู่บ้างแต่น้อยมาก จากปริมาณงานที่ต้องดำเนินงานทั่วราชอาณาจักร จึงเป็นความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าข้อบกพร่องย่อมต้องมีเกิดขึ้นอยู่บ้าง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นมิได้หมายความว่าเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรและกรมศิลปากรจะไร้หลักวิชาการ

และจิตสำนึกในการที่จะอนุรักษ์รักษามรดกวัฒนธรรมของชาติ และเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานที่ดีของการบูรณะโบราณสถานนั้นจะมีอยู่มากกว่าข้อเสียหาย เพียงแต่ว่าสิ่งที่ดินนั้นมักจะไม่ค่อยมีใครกล่าวถึงและเป็นข่าวแต่หากเสียหายก็มักจะเป็นข่าววิพากษ์วิจารณ์ถึงซึ่งก็เป็นธรรมดาที่ประชาชนย่อมจะต้องมีสิทธิวิพากษ์วิจารณ์ เพราะข้อเสียหายของมรดกวัฒนธรรมเหล่านั้นสำคัญมาก เพราะเท่ากับว่ามีผลต่อการทำลายคุณค่ามรดกวัฒนธรรมแต่กระนั้นข้อวิพากษ์เหล่านั้นก็มีมากที่เป็นเพียงความเห็นหรือวิธีการที่แตกต่างกันไป

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ นับเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ให้ความสนใจในเรื่องดังกล่าวนี้ ในแต่ละปีได้จัดให้มีการประกาศเกียรติคุณรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่น เพื่อส่งเสริมให้มีการบูรณะและบำรุงรักษาอาคารสถาปัตยกรรม ตลอดจนโบราณสถานให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าในสังคม การประกาศรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่นที่ได้ดำเนินการจึงนับเป็นเรื่องที่ดีงามและมีผลกระทบต่อกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนฝ่ายเอกชนที่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบูรณะรักษาอาคารและโบราณสถานเป็นอย่างมาก ในปี ๒๕๓๒ ที่ผ่านมามีอาคารและโบราณสถานที่กรมศิลปากรได้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบูรณะและทำนุบำรุงรักษา อาจจะทั้งโดยตรง

และโดยทางอ้อม ซึ่งได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่น ได้แก่อาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน อาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี อาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ และวัดต้นเกว๋น จังหวัดเชียงใหม่

จากอาคารอนุรักษ์ดีเด่นดังกล่าวอย่างน้อยก็เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ดีและผลของการกระทำที่มักไม่ค่อยมีใครอยากกล่าวถึงก็ยังคงมีการกล่าวถึงยกย่อง ซึ่งแน่นอนย่อมเป็นกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจดำเนินการต่อไป และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าที่กรมศิลปากรปฏิบัติงานดีและปฏิบัติงานชอบในการบูรณะโบราณสถาน ก็มีอยู่ให้เห็นอีกมากเช่นกัน

ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน เราย่อมอยากได้ค่าชมเชยที่ส่งเสริมให้ขวัญและกำลังใจ ในผลงานที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแต่เราก็จะไม่ละเลยแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ข้อวิพากษ์วิจารณ์ดีเยี่ยมและความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป ย่อมจะเป็นกระจกส่องเงาเพื่อการพิจารณาปรับเปลี่ยนแก้ไข

จะอย่างไรก็ตามเรามั่นใจเป็นอย่างยิ่งว่า ภายใต้การดำเนินงานที่ผ่านมาผู้ปฏิบัติงานทุกคนย่อมมีจิตสำนึกและความมุ่งหวังที่ดีต่อการรักษามรดกวัฒนธรรมของชาติ เพียงแต่บางครั้งวิธีการและแนวความคิดอาจจะแตกต่างกัน

การบูรณะพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช

ของเก่าแก่หายาก ย่อมมีคุณค่าในตัวเองอยู่แล้ว ยิ่งถ้าเป็นถาวรวัตถุที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาของชุมชนมาแต่โบราณกาลแล้ว ยิ่งส่งบารมีให้เป็นที่เคารพกราบไหว้ของหมู่ชนผู้มีศรัทธาโดยทั่วไป บทพิสูจน์ในเรื่องนี้จะเห็นได้จากการพังทลายขององค์พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม เมื่อหลายปีก่อน ได้นำมาซึ่งอาดูรแก่ชาวพุทธทั่วทิศ โดยเฉพาะพุทธศาสนิกชนทางภาคอีสานและพี่น้องที่อยู่คนละฝั่งโขง การที่ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชต่างวิตกวิจารณ์ถึงรอยร้าวและรอยปริขององค์พระธาตุนครศรีธรรมราชพร้อมกับกระตือรือร้นให้ทางราชการเข้ามาเกี่ยวข้องแก้ไข ด้วยเกรงจะเกิดเหตุสลดเหมือนกรณีพระธาตุพนม ย่อมสะท้อนให้เห็นภาพอย่างน้อย ๒ ประการ คือ ศรัทธาชาวไทยที่มีต่อพระพุทธศาสนานั้น ย่อมมีมิวันเสื่อมคลาย กับความรู้สึกร่วมกันว่ารัก.. หวงแหน และอยากจะอนุรักษ์ไว้ให้ตราบนานซึ่งโบราณสถานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน ในอันที่จะสืบสานเจตนารมณ์นี้ต่อไป

พระมหาธาตุเจดีย์ วัดมหาธาตุ-

วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช สร้างขึ้นตามลัทธิพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน เมื่อราวปี พ.ศ. ๑๓๐๐ องค์เจดีย์เดิมมีลักษณะคล้ายพระมหาธาตุเจดีย์ที่เมืองไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวันนี้ เป็นเจดีย์แบบลังกา ซึ่งได้สร้างครอบองค์เดิมไว้ภายในอีกชั้นหนึ่ง เมื่อเกิดรอยแตกร้าวขึ้นมา กรมศิลปากร ก็ไม่ได้นิ่งเฉย มีการสำรวจความเสียหาย จัดทำโครงการและแผนงานบูรณะพระเจดีย์อายุกว่าพันปีองค์นี้อยู่แล้ว สาเหตุที่ยังไม่มีการซ่อมบูรณะชั่วคราวในทันที เพราะจากการสำรวจพบว่า องค์เจดีย์พระบรมธาตุยังไม่แตกร้าวถึงขั้นพังทลาย มีเพียงรอยปริร้าวที่ด้านนอกเท่านั้น และฐานพระบรมธาตุมีลักษณะเป็นรูปทรงโอหรือขันคว่ำ มิใช่ลักษณะขวดคว่ำอย่างพระธาตุพนม โอกาสที่จะพังทลายลงมาทั้งหมดจึงเป็นไปได้ยาก อีกประการหนึ่งที่ยังไม่มีการซ่อมแซมชั่วคราวเพราะจะมีการบูรณะครั้งใหญ่อย่างจริงจังอยู่แล้ว ซึ่งจะต้องทำอย่างละเอียดทุกขั้นตอน โดยจะใช้เวลาในการบูรณะประมาณ ๕-๗ เดือน สิ่งที่น่าเป็นห่วงขณะนี้คือ ส่วนยอดบนพระธาตุฯ ซึ่งเป็นยอดทองคำ เนื่องจากยังไม่มีกร

สำรวจมาก่อนว่า ภายในมีความมั่นคงแข็งแรงเพียงใด จะเกิดการหักลงมาหรือไม่ หากมีการบูรณะครั้งใหญ่จะได้มีการสำรวจเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

การบูรณะครั้งนี้ จะทำให้องค์พระบรมธาตุมีความมั่นคงถาวร ทั้งโครงสร้างและผิวปูนด้านนอก ตลอดจนการระบายความชื้น เพราะจะมีการเสริมความมั่นคงโดยเจาะรูฝังเหล็กข้ออ้อย ขุบสังกะสี และฝังเหล็กเส้นไร้สนิม อัดฉีดปูนทรายผสมน้ำยาเพิ่มแรงยึดเกาะ และกันซึม เสริมเหล็กไร้สนิมเป็นตะแกรง โดยรอบองค์พระเจดีย์ตั้งแต่องค์ระฆังสุดปล้องโฉน จาบบนใหม่ในส่วนที่ผุแล้วแต่งผิวปูนดำตามแบบโบราณทั่วทั้งองค์ ตั้งแต่บัวลูกแก้วจนถึงสุดปล้องโฉน ส่วนฐานมีการเจาะระบายน้ำฝน และทำท่อเดินน้ำให้กว้างขึ้น การระบายน้ำฝนจะได้เป็นไปอย่างรวดเร็ว

การสำรวจความเสียหาย แล้วหาหนทางซ่อมแซมบูรณะโบราณสถานต่าง ๆ นั้น เป็นหน้าที่โดยตรงของ กรมศิลปากร อยู่แล้ว ขอเพียงประชาชนให้ความร่วมมือ การฟื้นฟูสภาพพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช ให้มีความงดงามอย่างถาวรสืบไป ก็มีใช้สิ่งพันวิสัย โดยเฉพาะอธิบดีกรมศิลปากร คนปัจจุบัน ท่านได้กล่าวไว้แล้วว่า ตัวท่านเองโตและเรียนหนังสือที่ นครศรีธรรมราช มีความนับถือศรัทธาต่อองค์พระบรมธาตุ เช่นเดียวกับชาวนครศรีธรรมราชและชาวใต้อยู่แล้ว ดังนั้นชาวพุทธทั่วภาคใต้ และชาวไทยทั่วประเทศ จึงไม่ควรหวาดวิตกอีกต่อไป

ลิต วงษ์ชมภู

การแสดง

ของคณะนาฏศิลป์และวัฒนธรรม

จาก สหภาพพม่า

การแสดงนาฏศิลป์และวัฒนธรรมของประเทศ สหภาพพม่า หรือ MYANMAR ครั้งนี้ เกิดขึ้นมาจากนโยบายของรัฐบาลในการที่จะเพิ่มพูนความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว เริ่มขึ้นโดยกองบัญชาการทหารสูงสุด และกองอำนวยการปฏิบัติการนโยบายชายแดนไทย-พม่า ได้ส่งผู้แทนไปเยือนสหภาพพม่า และจากการหารือร่วมกันระหว่างกองอำนวยการดังกล่าวกับผู้แทนฝ่ายพม่า ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกันที่จะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนทางด้านวิชาการ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการกีฬา ดังนั้น ประเทศ สหภาพพม่า โดยการประสานงานผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ไทย ได้ส่งคณะนาฏศิลป์ จำนวน ๖๒ คนภายใต้การนำของท่านอธิบดีกรมศิลปากรพม่า ท่าน อุ เต็ง เสง (U THEIN SEIN) มาแสดงในประเทศไทย ระหว่างวันที่ ๒๙ กรกฎาคม-๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๒ โดยเป็นแขกของกองบัญชาการทหารสูงสุด และกองอำนวยการปฏิบัติการนโยบายชายแดนไทย-พม่า การแสดงได้จัดแสดงที่กรุงเทพมหานคร ราชสิมา และเชียงใหม่ รายได้จากการแสดงครั้งนี้จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมทบทุนในการก่อสร้างหอเฉลิมพระเกียรติภูมิพลมหาราชและมูลนิธิสายใจไทย

สหภาพพม่า เป็นหนึ่งในประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนใกล้ชิดติดกับราชอาณาจักรไทย ประชาชนของประเทศทั้งสองต่างก็มีขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน รวมทั้งยังมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติคู่ใจเดียวกันอีกด้วย จึงเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ฉันมิตรทั้งในระดับรัฐบาลและประชาชน มีความสนิทสนมแน่นแฟ้นตลอดมา

คณะนาฏศิลป์พม่าประกอบด้วยหัวหน้าคณะท่าน อุ เต็ง เสง พันตรียูน ชิน เป็นรองหัวหน้าคณะและผู้อำนวยการแสดงฝ่ายศิลป์ มีกลุ่มผู้แสดงที่เป็นนาฏศิลป์ชาย ๗ คน นาฏศิลป์หญิง ๑๕ คน ผู้แสดงการเล่นตะกร้อ ๒ คน นอกนั้น เป็นผู้กำกับเวที นายแพทย์ประจำคณะ ครูอาจารย์ ผู้ประดิษฐ์ท่ารำ ฝ่ายศิลปกรรมเวที และเจ้าหน้าที่อื่นๆ อีกกลุ่มหนึ่งที่ร่วมมาในคณะนาฏศิลป์ คือ กลุ่มผู้ดูงานซึ่งมาจากหน่วยงานต่างๆ ของพม่า เช่น งานพิพิธภัณฑ์

บรรณารักษ์ อาจารย์ด้านทัศนศิลป์ รวมทั้งผู้อำนวยการกิจการภาพยนตร์รวม ๑๖ คน คณะนาฏศิลป์และกลุ่มผู้ดูงานรวม ๖๒ คนนี้ นับว่าเป็นคณะใหญ่คณะหนึ่งทางด้านการวัฒนธรรมที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย

คณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยประจำคณะนาฏศิลป์พม่า ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยมีพันเอก สนั่น ขจรกล้า เป็นหัวหน้าคณะ ประกอบด้วยนายทหารและข้าราชการพลเรือนจากศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด สำนักงานสารนิเทศ สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุดและกรมศิลปากร

การรับรองด้านที่พักอาศัยและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้รับความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพจากหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน กล่าวคือ การจัดที่พักอาศัยได้จัดให้พักที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรุงเทพมหานคร โรงแรมจอมสุรางค์ จังหวัดนครราชสีมา ภูษภูาดอย และโรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่

การทัศนศึกษาเป็นรายการสำคัญรายการหนึ่ง ซึ่งฝ่ายไทยได้จัดเตรียมและได้นำชมสถานที่ที่สำคัญต่างๆ เช่น การเยี่ยมชมการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้งที่กรุงเทพมหานครและเชียงใหม่ การชมพระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พุทธมณฑล การแสดงที่สวนสามพราน พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง ชมพระราชวังบางปะอิน และกรุงศรีอยุธยา ทัศนศึกษาจังหวัดนครราชสีมา นมัสการท้าวสุรนารี นมัสการพระธาตุดอยสุเทพ ชมพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ชมอุตสาหกรรมรมบ่อสร้าง เป็นต้น สิ่งที่เกิดความประทับใจแก่ทุกคนในคณะนาฏศิลป์พม่า คือ การได้เข้าเฝ้าและรับพระโอวาทจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ณ วัดบวรนิเวศฯ

การแสดงต่างๆ ได้แสดงในสถานที่ต่างๆ ดังนี้

- แสดง ณ โรงละครแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
- แสดงให้ชาวพม่าในประเทศไทยชม ณ สถานเอกอัครราชทูตพม่า กรุงเทพมหานคร
- การแสดงที่ซีดีเซ็นเตอร์
- การแสดงที่พันธุ์ทิพย์ภัตตาคาร

- การแสดงที่หอประชุมมหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช
- การแสดงที่หอประชุมวิทยาลัยอาชีวศึกษา
นครราชสีมา
- การแสดงที่โรงละครแห่งชาติเชียงใหม่

สำหรับชุดการแสดงนาฏศิลป์ที่มีทั้งหมด ๑๙ รายการ ซึ่งจัดแสดงตามความเหมาะสมในแต่ละแห่ง การแสดงแต่ละชุดมีความดีเด่นเฉพาะ และเป็นการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมของพม่าทั่วทุกภาคของประเทศ ซึ่งมีทั้งการบรรเลงเพลงโหมโรงเป็นการเปิดนำรายการแสดง ติดตามด้วยการรำเดี่ยว ซึ่งเป็นการรำโดยข้าราชการสำนักในพระราชฐานพม่าแบบดั้งเดิมการรำกลองยาว การเล่นพิณพม่า ระบายางในการแสดงของรัฐบาล ได้แก่ ระบายากิรินรา การขับร้องเพลงชื่อหนะบันสัน ระบายางพื้นเมืองต่างๆ เช่น Samoin Pop Htaw, Apyodaw, Rakhine Shane—Dine, Kayin Don เป็นต้น ที่น่าสนใจมากก็คือ การแสดงละครฉากหนึ่งซึ่งตัดตอนมาจากเรื่อง Thudanu—Manohari ซึ่งแท้จริงก็คือเรื่องของคนไทยรู้จักกันดี คือ เรื่อง นางมโนห์รา ส่วนที่ประทับใจคนไทยมากอีกรายการก็คือ การขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน ซึ่งนักร้องพม่าร้องเพลงนี้ได้ชัดเจนราวกับเป็นนักร้องชาวไทยทีเดียว รายการแสดงที่สร้างความตื่นเต้นระทึกใจมากที่สุดคือ การเคาะตะกร้อ หรือ ชินโลง (Chinlon) โดยนักกีฬาสตรี ซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่ประทับใจในความสามารถอันยอดเยี่ยมของเธอเป็นอย่างยิ่ง สุดท้ายของรายการแสดงเป็นการขับร้องเพลงหมู่โดยผู้แสดงทุกคน มีชื่อว่า เพลงไทย—พม่า มีสัมพันธ์ฉันพี่น้อง (Thai Myanmar Kith and Kin) ดั้งเดิมแปลเป็นไทยดังนี้

เพลง ไทย—พม่า มีสัมพันธ์ฉันพี่น้อง

“ไทยพมามีสัมพันธ์ฉันพี่น้อง
ใจเราสองรักแท้ไม่แปรผัน
มีหลายสิ่งซึ่งละม้ายคล้ายคลึงกัน
อดีตนั้น ไม่ถวิลสิ้นกังวล
อนาคตเราทั้งสองต้องแจ่มใส
จะร่วมสร้างสิ่งใหม่ใหม่ให้ผลผลิต
เพื่อประโยชน์ไทย—พม่าและสากล
เหมือนดอกไม้กลางสายฝนที่เบ่งบาน
กราบขอพรองค์พระปฏิมา
ด้วยศรัทธาเดียวกันสวดบรรสาน
กระหน่ำกลองประกาศสุขที่ยั่งยืนนาน
ไทย—พม่า สมควรสมานฉันคง เทอญ”

คณะนาฏศิลป์พม่าได้เดินทางกลับสหภาพพม่า เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๒ เมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. โดยเครื่องบิน ว.๑๓๐ ของกองทัพอากาศจากสนามบินเชียงใหม่ไปกรุงย่างกุ้ง คณะนาฏศิลป์พม่า จากประเทศไทยไปแล้ว แต่ความเป็นเอกลักษณ์แห่งความเป็นชาติที่มีอิสระเสรีทางการแสดงแบบดนตรีและนาฏศิลป์พม่าแท้ๆ ยังประทับอยู่ในใจของผู้ชมอีกนาน ผู้แสดงทุกคนแสดงความปลื้มปิติยินดีที่ได้มาแสดงในระหว่างที่ชาวไทยทั่วประเทศกำลังฉลองวาระมหามงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ “๑๒ สิงหาคมทวารวดี” ทุกคนภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในงานเฉลิมฉลองครั้งนี้

จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์

การอภิปรายเรื่อง

“พรรณไม้ในวรรณคดี”

ในวันศุกร์ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ได้มีการอภิปรายเรื่อง พรรณไม้ในวรรณคดี ณ ห้องศรีอยุธยา หอวิชาการอุทยานสรวงกองหอสมุดแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการโน้มน้าวจิตใจของเยาวชนให้สนใจธรรมชาติ และรู้จักพรรณไม้ต่างๆ ของไทยมากขึ้นด้วย

วิทยากร ศาสตราจารย์เต็ม สมิตินันท์

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ประชิต วามานนท์

นายสวัสดิ์ หรั่งเจริญ

ผู้ดำเนินรายการ นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา

ผู้ดำเนินการอภิปรายท่านแรกคือ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ประชิต วามานนท์ ได้เล่าว่าในอดีตนั้นได้มีการบันทึกวรรณกรรมทางวรรณคดีไว้ในศิลาจารึก ต่อมาก็มีบันทึกสมุดไทย และจารลานอักขระต่างๆ แม้ในพระราชกำหนด พระราชนิพนธ์หรือจดหมายเหตุ ก็ล้วนมีชื่อพรรณไม้ทั้งสิ้น ก่อนที่จะถึงวรรณคดีจารึกก็มีวรรณกรรมจารึกเกิดขึ้นก่อน ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงฯ ในรูปการบันทึกความจริง ตามที่ศิลาจารึกได้เขียนไว้ว่าในน้ำมีปลาในนามีข้าว นั่นเป็นการสร้างบ้านเมืองจากธรรมชาติบริสุทธิ์ นอกจากนี้ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงฯ เช่นกัน พระยาสิทธิไธ ได้เขียนไตรภูมิขึ้นมาเรื่องหนึ่งให้ชื่อว่าไตรภูมิพระร่วงในเรื่องนี้

มีการกล่าวถึงนรภูมิ มนุษย์ภูมิ และเทวภูมิ เป็นการนำธรรมชาติมาสั่งสอนมนุษย์ นับว่าเรื่องนี้เป็นจุดที่ ๒ ของการเข้าสู่พรรณไม้ในวรรณคดี ต่อมา ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เจ้าฟ้าธรรมมาธิเบศ หรือ เจ้าฟ้ากุ้ง ท่านทรงเป็นอัจฉริยะในทางกาพย์ กลอน ทรงเข้าถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง ตัวอย่างผลงานของท่าน เช่น บทเห่ชมไม้

เรือชายชมมิ่งไม้ ริมท่าไสวหลากหลายพรรณ
เพชรดอกออกแถมกัน ส่องกลิ่นเกลี้ยงเพียงกลิ่นสมร
ชมดวงพวงนางแย้ม บานสลัมแย้มเกสร
คิดความยามบังอร แย้มโอษฐ์ยิ้มพริ้มพรายงาม

ในบทนี้ท่านกล่าวถึงดอกนางแย้ม ซึ่งเป็นดอกไม้ไทยที่ออกดอกเป็นช่อ กลีบเหมือนดอกมะลิซ้อน ดอกสีชมพูเรื่อ ๆ เหมือนสีปากของผู้หญิง

ครั้งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเป็นนักปราชญ์อันสูงส่ง ได้ทรงแต่งกาพย์ กลอน ไว้หลายเรื่อง เช่น กาพย์เห่ชมเครื่องคาว, ชมเครื่องหวาน, เหน็บเจ้าเซ็น ฯลฯ ล้วนเป็นกาพย์ห่อโคลงที่ไพเราะ ตัวอย่างผลงานของพระองค์ท่าน เช่น กาพย์เห่ผลไม้ ทรงชมผลไม้ทั้งของไทย และที่มาจากต่างประเทศเป็นบท ๆ โดยไม่ซ้ำกันเลย

ผลชิดช่อ้มอบ หอมตลบล้ำเหลือหวาน
รสไหน ไม่เปรียบปาน หวานเหลือแล้วแก้วกลอยใจ

ในบทนี้พูดถึงผลชิด ซึ่งได้มาจากต้นตาลชนิดหนึ่ง ซึ่งมีมากในภาคกลางของประเทศไทย นายสวัสดิ์ หรั่งเจริญ ได้กล่าวถึงพรรณไม้ต่าง ๆ ในวรรณคดีว่า พรรณไม้เหล่านั้นเป็นสมบัติของทุกคนในโลก เท่าที่ได้ศึกษาทางนิเวศน์วิทยาพบว่าต้นไม้บางอย่างที่มีชื่ออยู่ในวรรณคดีก็ไม่มีปรากฏให้เห็นกันในปัจจุบัน ลักษณะของกาพย์ กลอนและวรรณคดีนั้น เป็นความงดงาม

ของภาษาถ้าเราใช้ภาษาทางวิทยาศาสตร์ ก็อาจบรรยายได้ไม่ไพเราะนัก

มีข้อสังเกตว่า พรรณไม้ต่าง ๆ นั้น ถ้ามิใช่ของไทยมักจะมิคำว่า “เทศ” อยู่ด้วย เช่น ต้นมะขามเทศ หรือบางทีก็มักตั้งชื่อตามถิ่นกำเนิดของพรรณไม้นั้น เช่น มะขามแขก ปาล์มชวา ฯลฯ นอกจากนี้ เราจะพบว่าพรรณไม้ที่มีคำว่า “มะ” นำหน้าชื่อ มักจะมีผลที่มีรสเปรี้ยว

คนไทยเรามักจะนำธรรมชาติของพรรณไม้มาเกี่ยวข้องกับบทสนทนาในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ ๆ เช่น “รีบมาทานอาหารเถอะ ดอกบัวหุบแล้ว” ในประโยคนี้เป็นการเรียกมารับประทานอาหารเที่ยง เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า ดอกบัวจะหุบเมื่อเวลาใกล้เที่ยง

ศาสตราจารย์ เต็ม สมิตินันท์ ได้ให้ความเห็นว่า ชื่อพรรณไม้ที่พบในวรรณคดีบางชนิดเราไม่สามารถอธิบายได้ว่าเป็นต้นไม้อะไร เพราะบางทีในการแต่งกาพย์ กลอน ก็จะมีการแปลงคำเพื่อให้คำสัมผัสกัน

พรรณไม้ในเมืองไทยนั้น มีมากมาย อาจกล่าวได้ว่าคนไทยอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมาก ย้อนหลังไปสมัยพ่อขุนรามคำแหงฯ มีการจารึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ลงในศิลาจารึก ต่อมาก็มีการบันทึกลงในไม้และในกระดาษา เท่าที่ได้ศึกษาวรรณคดีก็ได้อ่านชื่อพรรณไม้ต่าง ๆ มาถึง ๑๗๐ ชนิด มีต้นไม้ชนิดหนึ่งซึ่งอ่านพบกันบ่อย ๆ คือ ต้นปาริชาติ เท่าที่ได้ศึกษามา พบว่าต้นปาริชาติ ก็คือ ต้นกระณิการ์ นั่นเอง

ในตอนท้าย ผู้ดำเนินรายการได้สรุปว่า พรรณไม้ของไทยหรือที่มาจากต่างประเทศก็ตามมักจะปรากฏอยู่ในวรรณคดีไทยเสมอ โดยเฉพาะในเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าหนังสือเรื่องนี้ได้เล่าถึงการดำเนินชีวิตของคนไทยสมัยก่อนไว้อย่างละเอียด และถูกต้องที่สุด ก็มีการกล่าวถึงพรรณไม้ต่าง ๆ แทรกไว้มากมาย เช่น ตอนที่ขุนแผนจะขึ้นเรือนขุนช้างเพื่อไปหานางวันทอง

“ไฉนกลางชานร้านดอกไม้ ของขุนช้างปลูกไว้อยู่ดาดดิน
รวยรสเกสรเมื่อค่อนคืน รื่นรื่นลมชายสบายใจ”

ในบทนี้แสดงถึงสภาพบ้านคนไทยสมัยก่อนว่า ที่ลานบ้านมักมีพรรณไม้ต่าง ๆ ประดับไว้ ทั้ง ๆ ที่ขุนแผนมาด้วยอารมณ์โกรธแค้น เมื่อมาเจอพรรณไม้ต่าง ๆ ก็ทำให้สบายใจได้

“กระถางแฉกแก้วเกศพิรุณแกม ยี่สุ่นแซมมะสังัดดูไสว
สมอวัดดัดทรงกลมละมัย ประคบข่อยดัดไว้จึ่งหะกัน”

ในบทนี้เราได้ทราบว่าคนไทยรู้จักนำไม้ยืนต้น เช่น พิกุล สมอ ฯลฯ มาดัดเป็นไม้แคะมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว

นอกจากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว ยังมีพรรณไม้อีกมากมายในวรรณคดีไทยที่น่าสนใจ และเราควรศึกษาไว้

สังคมกรรมศิลป์

โดย..สีนา

บุคลากรสัมพันธ์

รองนายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) ประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เยี่ยมชมการปั้นหล่อพระบรมราชานุสาวรีย์ ร.๓ ที่กองหัตถศิลป์ เมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ รองอธิบดีกรมศิลปากรต้อนรับคณะข้าราชการ กรมการศาสนาของสหภาพพม่า ในโอกาสเยี่ยมชมกรรมศิลปากร และการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๓

สวัสดิ์ชาวกรรมศิลปากรที่รัก ● ในระยะนี้ชาวกรรมศิลปากรต่างก็มีงานกันล้นมือ เพราะเป็นช่วงต้นปีงบประมาณ ได้เงินมาก็รีบ ๆ ทำงานตามโครงการให้เสร็จ ● สงใจไปช่วย ฉลวย สุภานานนท์ ซึ่งกำลังหัวพันกับโครงการอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จ.อุดรธานี อุทยานประวัติศาสตร์แห่งที่ ๑๐ ของไทย ขอให้ประสบความสำเร็จ และปราศจากอุปสรรคใด ๆ นะ ● นี่ก็อีกท่านหนึ่ง สุภร ศิริสงเคราะห์ กำลังขะมักเขม้นกับงาน

ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์ ร.๓ เพื่อประดิษฐาน ณ บริเวณพลับพลาพระราชพิธี ที่กำลังสร้างในที่ดินที่เคยเป็นศาลาเฉลิมไทย ● ส่วน อาวุธ เงินชูกลิ่น ก็เร่งผู้รับเหมาสร้างพลับพลาพระราชพิธี ตอนนี้อาคารต่าง ๆ เป็นรูปร่างขึ้นแล้ว ใครผ่านไปมาแถววัดราชนันทดา ลองชะเง้อมองผลงานของ อาวุธ เงินชูกลิ่น บ้างนะ ● ขอชมเชยและขอบคุณเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ และ สภ. เมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ ที่จับกุมผู้ลักลอบขุดค้นโบราณวัตถุ ทำลายโบราณสถาน และดำเนินคดีจนถึงที่สุด ศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดไปตามระเบียบแล้วทั้ง ๒ ราย ● ขอแสดงความยินดีกับ สาโรช จารักษ์ อดีตผู้อำนวยการกองหัตถศิลป์ ที่ได้เลื่อนเป็นผู้เชี่ยวชาญ ระดับ ๙ แล้ว ● ยินดีเข้าไปหรือเปล่านะ ● และขอแสดงความยินดีกับข้าราชการทุกคนที่ได้รับเลื่อนระดับสูงขึ้น ถ้าเอ่ยชื่อทุกคนหน้ากระตาดของเราคงไม่พอแน่ ๆ ● ปีนี้ สวช. ประกาศเกียรติคุณยกย่องศิลปินแห่งชาติ ๒๕๓๒ สาขาต่าง ๆ รวม ๘ ท่าน ขอกราบแสดงความยินดีไว้ ณ ที่นี้ ● สาขาวรรณศิลป์ : นายอังคาร กัลยาณพงศ์ (กวีนิพนธ์) ● สาขาศิลปะการแสดง : นายหยด ช้างทอง (นาฏศิลป์-โขน) ● นายประเวช กุมุท (ดนตรีไทย) ● นายประสิทธิ์ พยอมยงค์ (เพลงไทยสากล-เรียบเรียง) ● นางเชอรี เสวตนันท์ (เพลงไทยสากล-ขับร้อง) และ นายฉันทน์ อรมุต (หนังตะลุง) ● เริ่มรับสมัครไปแล้ว อบรมศิลป์สำหรับบุคคลภายนอกของวิทยาลัยช่างศิลป์ ปีนี้รับแค่ ๘๐ คน ธงชัย รักปทุม เจ้าของโครงการบอกว่า ปีหน้าจะขอเพิ่มจำนวนผู้เข้าอบรมให้มากขึ้น เพิ่มวิชาเรียนให้มากขึ้น แต่ไม่ทราบจะได้บเพิ่มหรือเปล่านะ ● ปีหน้าก็เรื่องของปีหน้า ว่ากันปีนี้ก่อน จบอบรมแล้ว วิทยาลัยช่างศิลป์จะจัดนิทรรศการผลงานของผู้เข้าอบรมที่ พช. หอศิลป์ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤษภาคม เป็นต้นไป ติดตามคอยชม ● ส่งท้ายด้วยข่าวฝาก เดอะมอลล์ กรุ๊ป มีที่ว่างให้หน่วยราชการใช้เป็นที่จัดนิทรรศการ มีเวทีการแสดงพร้อม ติดต่อดังตรงที่ ธีญญนันท์ หรือ สุปราณี โทร. ๓๑๐-๑๒๐๐ ต่อ ๑๓๐๔, ๑๓๐๗ และ ๑๓๐๘ ● งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ● มีสุขกันถ้วนหน้า นะจ๊ะ ●●

ฟ้าแดดสงยาง

โบเสมา หินทราย ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๖ พบที่เมืองฟ้าแดดสงยาง อ. กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ ปัจจุบันจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น จ. ขอนแก่น

ฟ้าแดดสงยาง หรือ ฟ้าแดดสูงยาง หรือ ฟ้าแดดสองยาง เป็นเมืองโบราณที่สำคัญมากแห่งหนึ่งของอีสาน อยู่ในเขตการปกครองของบ้านเสมา ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

เมืองโบราณแห่งนี้ มีคันดินล้อมรอบ ๒ ชั้น ในระหว่างคันดินทั้งสอง เป็นคูน้ำ ซึ่งมีขนาดกว้างโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๐ เมตร และยาวถึง ๕.๔๐๐ เมตร (๕ กิโลเมตรเศษ)

โบราณวัตถุสถานต่าง ๆ ที่พบในบริเวณเมือง มีลักษณะของศิลปะที่เรียกว่า ศิลปะแบบทวารวดี มีอายุอยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๕ (ในราว ๑.๔๐๐-๑.๑๐๐ ปีมาแล้ว) อาทิ โบราณสถานที่เรียกว่า พระธาตุยาครู ซึ่งถึงแม้ว่ารูปทรงตอนบนจะมีการซ่อมแซมเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปแล้ว แต่รากฐานเดิมยังคงแสดงแผนผังเช่นเดียวกันกับโบราณสถานสมัยทวารวดีที่พบในภาคกลาง นอกจากพระธาตุยาครูก็มีซาก

โบราณสถานที่ขุดแต่งแล้วโดยกรมศิลปากรอีกหลายแห่ง

สำหรับโบราณวัตถุสำคัญนอกเมืองฟ้าแดดสงยาง ได้แก่ โบเสมาหินทรายแบบต่าง ๆ ที่มีทั้งภาพจำหลักรูปบุคคลและแบบเรียบธรรมดา ได้มีการค้นพบโบเสมาเหล่านี้ภายในเมืองฟ้าแดดสงยางและบริเวณใกล้เคียงไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ แผ่น ส่วนหนึ่งได้รวบรวมไว้ที่วัดโพธิ์ชัยเสมารามภายในเมืองฟ้าแดดสงยาง ส่วนหนึ่งได้นำไปเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น ซึ่งรวมทั้งโบเสมาจำหลักแผ่นหนึ่งตอน พิมพ์พิลาป (แผ่นที่สถาปัตยกรรมศิลปะชิลิกาโก เคยมีข้อเสนอขอแลกเปลี่ยนกับทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ของปราสาทพนมรุ้ง) ภาพจำหลักรูปบุคคลที่ปรากฏบนโบเสมา มีลักษณะหน้าตาเป็นแบบศิลปะทวารวดี และแสดงอิทธิพลของพุทธศาสนาอย่างชัดเจน เพราะภาพสลักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติและชาดกต่าง ๆ

นับเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่ได้พบโบเสมาจำนวนนับร้อย ๆ ในเมืองโบราณแห่งนี้ และที่น่าแปลกไปกว่านั้นก็คือลักษณะของผังเมืองก็มีรูปทรงคล้ายกับโบเสมาด้วย ซึ่งอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เมืองนี้ต่อมาได้ชื่อว่า บ้านเสมา

เป็นที่น่าเสียดายว่า คูน้ำและคันดินของเมืองฟ้าแดดสงยางซึ่งมีอายุนับพันปีได้ถูกทำลายไปบ้างแล้ว

แต่ก็ยังโชคดีที่มีภาพถ่ายทางอากาศแสดงร่องรอยของคันดินและคูน้ำเดิมอยู่อย่างชัดเจน และดูเหมือนจะเป็นโอกาสอันดียิ่งที่ในปีงบประมาณ ๒๕๓๓ กรมศิลปากร ได้รับงบประมาณจำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามล้านบาทถ้วน) จากโครงการฟื้นฟูและบูรณะโบราณสถานเพื่อพัฒนาในเขตพื้นที่อีสานเขียว เพื่อให้ดำเนินการขุดลอกคูน้ำเมืองฟ้าแดดสงยางส่วนหนึ่งให้กลับคืนสู่สภาพเดิม เช่นเมื่อครั้งแรกสร้างขึ้นมา ทำให้เราสามารถรักษาสีที่สร้างสรรค์ด้วยความเชื่อและความศรัทธาของบรรพชนในท้องถิ่นไว้ได้เพื่อเป็นมรดกของชาติสืบไป นับได้ว่าเป็นโชคดีของคนในท้องถิ่นที่ควรจะภาคภูมิใจ ห่วงแทน และสนับสนุนการพัฒนา มรดกวัฒนธรรมของชาตินี้ให้อยู่สืบไปนานเท่านาน

อย่างไรก็ดี งบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปี ๒๕๓๓ นี้ คงสามารถพัฒนาคูน้ำเมืองโบราณฟ้าแดดสงยางนี้ได้เพียงแต่ ๑ ใน ๕ เท่านั้น ซึ่งหวังว่าในปีงบประมาณถัดไปจะได้รับงบประมาณดำเนินการให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ได้

เมืองฟ้าแดดสงยางนี้ กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญของชาติ ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๓ ตอนที่ ๓๔ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๔

สีหวัฒน์ แนนหนา

เผยแพร่พุทธธรรมสู่ชาวโลก

ผ่านวิดีโอภาษาอังกฤษ ชุด

LIFE & WORK OF BUDDHADASA BHIKKHU

จัดทำขึ้นเพื่อประกาศเกียรติคุณและความลุ่มลึกทางธรรมะของพระเถระชาวไทย และเผยแพร่วิถีชีวิตแห่งความสะอาด สว่าง และสงบ สู่สังคมโลกอันล้นล้นด้วย

• ความยาว ๓๕ นาที จัดทำขึ้นจากวิดีโอสารคดีภาษาไทยซึ่งได้รับรางวัลจากการประกวดเมื่อปี ๒๕๓๐

• รายได้สมทบทุนส่วนไม่ถือนานาชาติและช่วยเหลือเด็กที่ทุกข์ยากจากวัดภัย จ.ชุมพร

• ฉันทะสิทธิ์ชัย ปัทมคณฺโณ ในนามมูลนิธิเด็ก ๑๕๔๓/๓๐ แงจริยคุณ ๒๕๓๓/๓๐ กทม. ๑๐๐๐๐ (สองถาวรและเย็บได้ ๓ ไร่ ๔๑๑-๐๗๓๘)

• ระบบ NTSC (สำหรับสหรัฐ, ญี่ปุ่น, แคนาดา, เกาหลี, ฮ่องกง) ๒๕๓๐ บาท

• ระบบ PAL (สำหรับไทย, ยุโรปตะวันตกส่วนใหญ่, ออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์) ๒๕๓๐ บาท

การบูรณะ พระราชวัง สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

บทนำ

พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม อยู่ห่างจากองค์พระปฐมเจดีย์เพียงประมาณ ๒ กิโลเมตร โดย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๔๕๐ (ประมาณ ๘๒ ปีล่วงมาแล้ว) ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยังทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับพักผ่อนสำราญพระอิริยาบถ ที่จังหวัดนครปฐมอยู่เนืองๆ นอกจากจะพอพระราชหฤทัยในความร่มเย็นตามธรรมชาติแล้ว ยังสนพระราชหฤทัยในความเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมและศาสนาของเมืองนครปฐม (โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์พระปฐมเจดีย์อันเป็นเจดีย์เก่าแก่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ซึ่งถือเป็นเครื่องหมายแห่งการประดิษฐานพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิแห่งนี้) บังคับสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์ คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระเจริญวัยขึ้นในระยะเวลาที่ประเทศจักรวรรดินิยมตะวันตกกำลังล่าอาณานิคม ในฐานะที่ทรงสำเร็จการศึกษาทั้งวิชาการทางทหาร ประวัติศาสตร์ และรัฐศาสตร์จากต่างประเทศ ทั้งยังดำรงตำแหน่งรัชทายาท จึงทรงพระราชดำริเตรียมแผนป้องกันประเทศชาติ โดยทรง

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์

เลือกชัยภูมิในการสร้างพระราชวังสนามจันทร์ไว้เป็นที่มั่น เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับวิกฤตการณ์ของประเทศที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อในขณะนั้น

บทบาทของกรมศิลปากรในการบูรณะพระราชวังสนามจันทร์

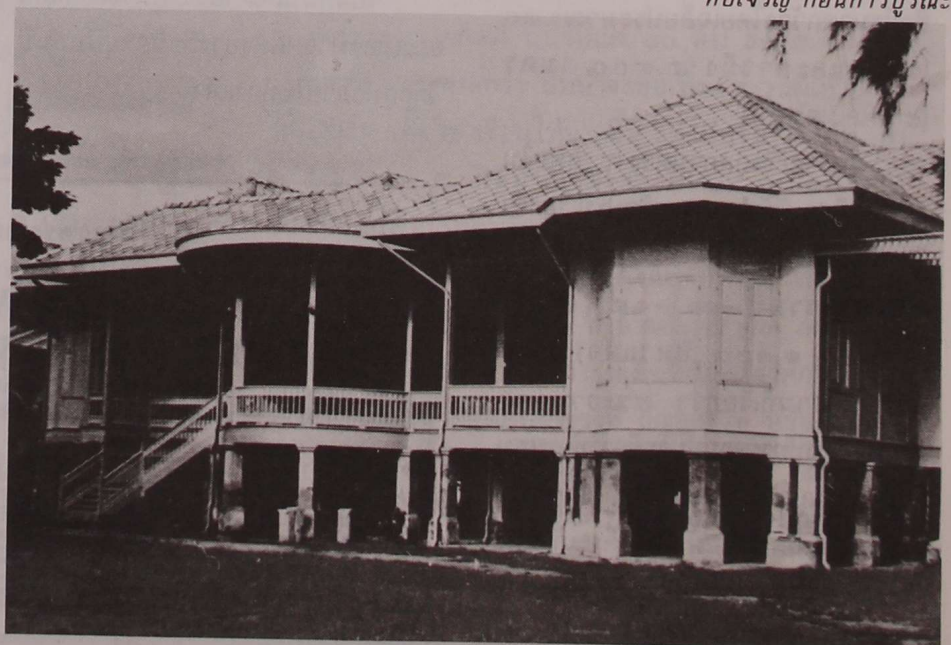
ภายในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ ก่อปรด้วยพระที่นั่งและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง

ขึ้นแล้วและที่จะสร้างต่อไป โดยได้พระราชทานนามให้คล้องจองกัน คือ

- ๑) พระที่นั่งพิมานปฐม
- ๒) พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี
- ๓) พระที่นั่งวัชรirma
- ๔) พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์
- ๕) พระสาทรวิไชย
- ๖) เทวาลัยคเณศร์
- ๗) ศาลาธรรมเทศน์โศภาร
- ๘) พระที่นั่งปฎิหาริย์ทัศไนย
- ๙) พระตำหนักชาลิมมลอาสน์
- ๑๐) พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์
- ๑๑) พระตำหนักทับแก้ว
- ๑๒) พระตำหนักทับขวัญ

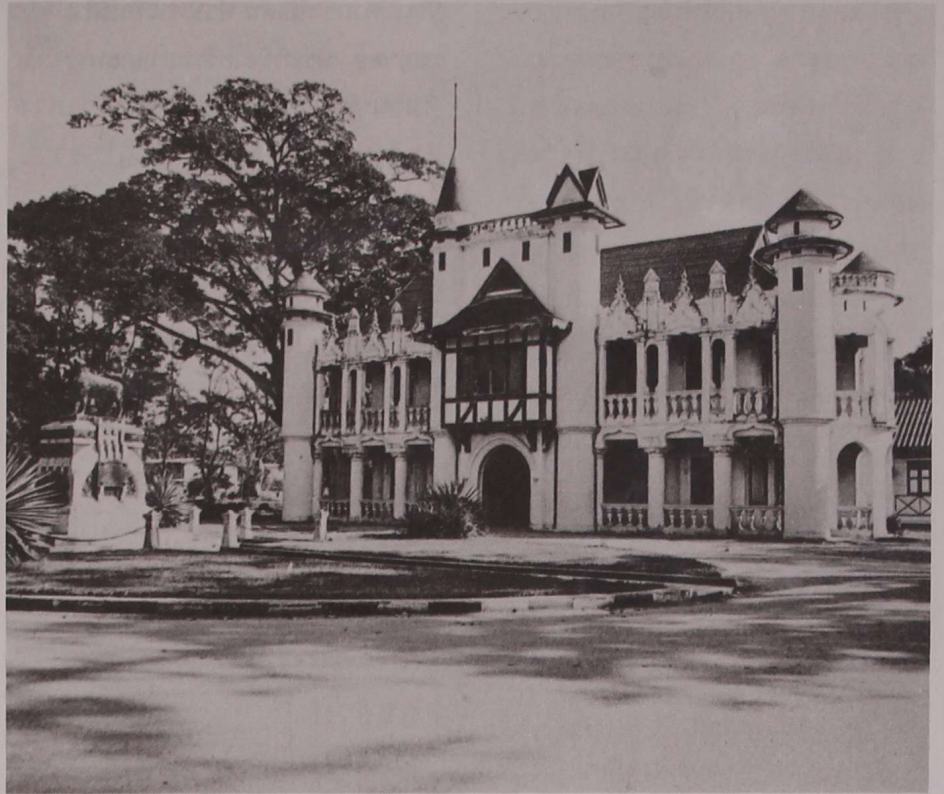
นอกจากนี้ ยังมีเรือนพระกระตึกและเรือน (บ้านพัก) ข้าราชการบริพารที่ใกล้ชิดอีกหลายหลัง ปัจจุบัน สถานที่หลายแห่งใช้เป็นสถานที่ราชการ เช่น พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ ซึ่งเดิมใช้เป็นที่พักผ่อนของขุนนาง แสดงละครและโขน ในปัจจุบันใช้เป็นที่พักของทางราชการ และใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญของจังหวัด พระที่นั่งพิมานปฐมและพระที่นั่งวัชรirma ที่ทรงใช้เป็นที่ประทับตั้งแต่ยังมีขึ้นครองราชย์และทรงพระอักษร

ทับเจริญ ก่อนการบูรณะ

ก็ได้กลายเป็นสถานที่ปฏิบัติราชการของจังหวัด แม้กระทั่งบ้านพักหัวหน้าศาล ในขณะนี้ แท้จริงเป็นเรือนพักข้าราชการบริพารในสมัยนั้นนั่นเอง

กรมศิลปากร ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแล สืบค้น ขุดค้น บูรณะและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และโบราณวัตถุสถานทั่วประเทศ ได้ตระหนักถึงภาระนี้ดีจึงมีความเห็นว่า บริเวณพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมแห่งนี้ ควรค่าแก่การเป็นบันทึกประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งให้อนุชนได้ศึกษา มากกว่าเป็นสถานที่ราชการธรรมดา เนื่องจากว่า สถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งรวมสำคัญของศิลปกรรมหลายอย่างเข้าไว้ด้วยกัน เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม มณฑลศิลป์ ภูมิสถาปัตย์ ผังเมือง และอื่นๆ ที่ทรงคุณค่ายิ่ง ทั้งยังเป็นที่พักประทับส่วนพระองค์อาทิ พระที่นั่งพิมานปฐม ประกอบด้วยห้องบรรทม ห้องทรง ห้องบรรณคม ห้องภาษา ห้องเสวยและห้องพระเจ้าพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ ซึ่งเป็นพระที่นั่งโถงใหญ่ ใช้สำหรับประชุมเสเฝ้า ประกอบพิธีกรรม ซ่อมและเล่นโขนละคร เป็นต้น รูปแบบสถาปัตยกรรมที่สามารถเห็นได้จากพระตำหนักหรือเรือนต่างๆ แบบแปลนแผนผังทั่วทั้งบริเวณพระราชวังฯ ที่มีคูคลองล้อมรอบ มีองค์ประกอบพร้อมสรรพสำหรับเป็นชัยภูมิต่อต้านการรุกรานของข้าศึก เป็นทั้งสนามรบและสนามฝึกซ้อมรบของเหล่าทหาร ตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กองเสเฝ้า ที่ทรงก่อตั้งขึ้นมา ล้วนมีภารกิจสำคัญ ได้แก่ การซ้อมรบและพักพลเพื่อเตรียมสำหรับป้องกันประเทศในยามคับขัน อยู่ที่พระราชวังฯ นี้เช่นกัน ทั้งหมดที่กล่าวมาย่อมสะท้อนถึงทั้งภาพลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรม ชีวิต ความเป็นอยู่อุปนิสัยของคนในสังคมยุคนั้น รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพแห่งล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ หรือพระมหา

ตำหนักขาสีมิงคลอสน์

ธีรราชเจ้าผู้ซึ่งเป็นทั้งปราชญ์ทางด้านอักษรศาสตร์ (ณ พระราชวังฯ แห่งนี้ พระองค์ทรงให้กำเนิดวรรณคดีสำคัญของชาติหลายเรื่อง เช่น เรื่องท้าวแสนปม และทรงแปลโรมิโอและจูเลียตของเชกสเปียร์ เป็นต้น) และการยุทธ

กรมศิลปากร จึงได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานพระราชวังสนามจันทร์ ในเนื้อที่ประมาณ ๒๒๖ ไร่ ๓ งาน เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๒๔ ในขณะเดียวกันก็ได้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น จังหวัด (นครปฐม) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร และหน่วยงานภาคเอกชนอื่นๆ ในอันที่จะช่วยกันบูรณะซ่อมแซม เพื่อเนรมิต ที่แห่งนี้ให้เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์อันควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างแท้จริง โดยกรมศิลปากรจะสำรวจความเสียหายของอาคารที่ชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลาว่า วัสดุสำหรับก่อสร้างเสื่อมสภาพเสียหายเพียงใด ควรมีรายการ และแนวทางในการบูรณะอย่างไรบ้าง รวมทั้งการ

คำนวณงบประมาณสำหรับใช้จ่ายด้วย เนื่องจากในการปฏิบัติการเพื่อดูแลรักษาโบราณสถานนั้น สามารถกระทำได้ ๒ ลักษณะคือ การใช้ระเบียบหรือพระราชบัญญัติเป็นกฎหมาย เพื่อคุ้มครองรักษา อีกประการหนึ่ง คือการเข้าไปดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์ แต่สำหรับกรณีที่เป็นโบราณสถานที่มีผู้ครอบครองอยู่ดังเช่นจังหวัดนครปฐมดูแลพระราชวังสนามจันทร์อยู่นี้ กรมศิลปากรจะจัดการได้เพียง นำนักวิชาการไปช่วยสำรวจแล้วจัดทำรูปแบบรายการ เพื่อประมาณค่าใช้จ่าย ส่วนงบประมาณในการอนุรักษ์นั้น ผู้ครอบครองโบราณสถานมักจะต้องจัดหาเอง โดยกรมศิลปากรจะได้พิจารณาช่วยสนับสนุนบ้างเป็นรายๆ ไป เพราะประเทศไทย มีโบราณสถานที่มีคุณค่ามากมาย จำต้องเฉลี่ยงบประมาณสำหรับการดูแลรักษาให้ทั่วถึง ในกรณีพระราชวังสนามจันทร์ ที่มีจังหวัดนครปฐมเป็นผู้ดูแลอยู่นี้ก็เช่นกัน กรมศิลปากรจะสำรวจ เช่น พระที่นั่งพิมานปฐม ควรเปลี่ยนกระเบื้องหลังคาใหม่ ซ่อม

โครงหลังคาและส่วนประกอบหลังคา
ช่อม้าเต้าน ช่อม้านั่งภายในและผนัง
ภายนอกพร้อมทาสีใหม่ ช่อมและทาสี
ลายไม้และปูน ช่อมพื้นกระเบื้องและ
ช่อมปรับระดับพื้นไม้... ฯลฯ โดยใช้
งบประมาณ ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท
พระที่นั่งอภิมหัยภูมิ ก็มีรายการต้องซ่อม
คล้ายกัน ซึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายประมาณ
๓๕๐,๐๐๐ บาท พระที่นั่ง หรือพระตำหนัก
อื่นๆ ส่วนต้องซ่อมแซมแก้ไขเช่นกัน ทั้งนี้
ขั้นตอนต่างๆ ต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ
และมีความละเอียดอ่อนพอสมควร
เพื่อให้ทรงไว้ซึ่งคุณค่าของรูปทรงทาง
สถาปัตยกรรมและความงามด้านศิลปะ
ดั้งเดิมไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุด กรมศิลปากร
จะเป็นผู้จัดทำโครงการบูรณะเป็นแผน
สรุปอย่างคร่าวๆ ส่วนการลงมือบูรณะนั้น
จำต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วย
เช่น พระตำหนักกับขั้วที่ได้ทำการ
บูรณะเรียบร้อยแล้วนั้น ก็ได้รับการ
สนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายร่วมกันจาก
จังหวัดนครปฐม กรมศิลปากร มหาวิทยาลัย
ศิลปากร และบริษัทเอสไอ แสตนด์การ์ด

ประเทศไทย เป็นต้น ส่วนพระที่นั่งสามัคคิ
มุขมาศย์ พระที่นั่งวิสุทธิธรรมและพระที่นั่ง
พิฆานปฐมนั้น ยังอยู่ในระหว่างการ
ดำเนินการบูรณะอยู่ โดยได้รับความ
อนุเคราะห์ในด้านค่าซ่อมบำรุงจาก
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
นอกจากนั้น กรมศิลปากร ยังได้จัดส่ง
ช่างและนักวิชาการ ไปดำเนินการสำรวจ
ทำรูปแบบรายการ เพื่อเตรียมการบูรณะ
พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ พระที่นั่ง
ชาลิมงคลอาสน์ เรือนกระตึกและ
เรือนพักหัวหน้าศาลให้ สำหรับรอการ
จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการบูรณะ
ต่อไป

บทสรุป

การที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทรงโปรดประทับอยู่ที่พระราชวัง
สนามจันทร์แห่งนี้เกือบตลอดรัชกาล
ของพระองค์นั้น ย่อมประจักษ์ถึงความ
ผูกพันที่ทรงมีต่อสถานที่ ณ แห่งนี้อย่างยิ่ง
ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมของเสือป่า ทหาร
ตำรวจ วรรณกรรม ศิลปกรรม รวมถึง

พระราชกรณียกิจปกติ ทำนองเดียวกับที่
ทรงประกอบอยู่ในพระนคร กล่าวคือ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทูตานุทูต
และบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศเข้าเฝ้า
อยู่เสมอ

กรมศิลปากร ในฐานะที่เป็น
ตัวแทนของทุกฝ่ายที่ทำหน้าที่ดูแล รักษา
ความมีคุณค่าของโบราณสถานต่างๆ
ให้คงอยู่ถาวรนานเป็นมรดกวัฒนธรรม
ของชาติสืบต่อไปนั้น มิได้ละเลยที่จะคิด
ปรับปรุง พื้นฟูสภาพของพระราชวัง
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมเมื่อกว่า
๘๐ ปีที่แล้ว ให้กลับคืนสภาพสวยงาม
ดั้งเดิม เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๒
กรมศิลปากร จึงได้จัดตั้ง คณะทำงาน
จัดร่างโครงการปรับปรุงพระราชวัง
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยมี
ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายกเทศมนตรี
เมืองนครปฐม เป็นกรรมการที่ปรึกษา
มีรองอธิบดีกรมศิลปากร (ในขณะนั้น)
คือ นายสุวิทย์ รัศมิภูมิ เป็นประธาน
คณะทำงาน มีปลัดจังหวัดนครปฐมและ
เลขานุการกรมศิลปากร เป็นรองประธาน
ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง
ของฝ่ายจังหวัดนครปฐมและนักวิชาการ
ของกรมศิลปากร ร่วมเป็นกรรมการ
โดยกำหนดให้คณะทำงานชุดนี้ จัดร่าง
โครงการปรับปรุงพระราชวังสนามจันทร์
และบริเวณให้มีสภาพสวยงาม มีประโยชน์
ให้ใช้สอยได้ ไม่เพียงแต่ประโยชน์
ในทางประวัติศาสตร์ ศิลปะการ
ท่องเที่ยวและันทนาการของประชาชน
ทั่วไปเท่านั้น ยังเท่ากับการถวาย
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงมี
พระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทย
อย่างอเนกประการอีกด้วย ●

พระที่นั่งปวิหาริทธิกภายใน มองจากพระที่นั่งวิสุทธิธรรม

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน

การจัดแสดง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน ตั้งอยู่ภายในบริเวณคัมของอดีตเจ้าผู้ครองนครน่าน อาคารพิพิธภัณฑสถานเดิมเป็นหอคำ ที่พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ พระเจ้าน่านทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ เป็นที่ประทับแทนหอคำหลังเก่าซึ่งเป็นอาคารเครื่องไม้ เมื่อเจ้ามหาพรหมสุรธาดา เจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้ายถึงแก่พิราลัย เจ้านายบุตรหลานของเจ้าผู้ครองนคร จึงได้มอบอาคารหลังนี้ และที่ดินโดยรอบ ให้แก่รัฐบาล เพื่อใช้เป็นศาลากลางจังหวัด ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ต่อมาเมื่อกระทรวงมหาดไทยได้ก่อสร้างศาลากลางจังหวัดขึ้นใหม่ ณ บริเวณที่ตั้งปัจจุบันนี้ กรมศิลปากรจึงได้ขอรับมอบตัวอาคารหอคำ เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ และได้บูรณะตัวอาคารซึ่งอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมจนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ และเริ่มการจัดแสดงภายใน เปิดให้ประชาชนเข้าชมเป็นการชั่วคราวในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ และเปิดให้ประชาชนเข้าชมเป็นการถาวร นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน มีลักษณะเป็นพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ ศิลป์ โบราณคดี และชาติพันธุ์วิทยา ประจำท้องถิ่น การจัดแสดงจึงเน้นหนักเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว โดยแบ่งการจัดแสดงออกเป็น ๒ ส่วน คือ ชั้นบนของตัวอาคารจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ และโบราณคดี ส่วนชั้นล่าง จัดแสดงเรื่องราวทางด้านชาติพันธุ์วิทยาเกี่ยวกับคนเมืองหรือชาวไทยพื้นเมืองภาคเหนือ และชนกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆ ที่อยู่อาศัยในเขตจังหวัดน่าน

ชั้นบน แบ่งการจัดแสดงออกเป็น ๒ ส่วน

ส่วนแรก บริเวณห้องโถงกลาง (ซึ่งเคยใช้เป็นท้องพระโรงที่เสด็จออกว่าราชการของเจ้าผู้ครองนครน่าน) จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองน่าน การสร้างเมืองและโบราณสถานที่สำคัญ เชื้อสายราชวงศ์เจ้าผู้ครองนคร รูปถ่ายโบราณ งานประณีตศิลป์ เครื่องใช้เงินตรา อาวุธ ศิลาจารึก

ส่วนหลัง ห้องจัดแสดงปีกตึกเหนือใต้ และเฉลียงหลัง รวม ๖ ห้อง จัดแสดงเรื่องราวด้านศิลปะและโบราณคดี เริ่มตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่เริ่มปรากฏหลักฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์ในพื้นที่แถบจังหวัดน่าน สมัยประวัติศาสตร์ อิทธิพลของศิลปะล้านนาและสุโขทัยที่เกิด

ให้เกิดวิวัฒนาการทางรูปแบบศิลปะสกุลช่างขึ้นในเมืองน่าน วิวัฒนาการของศิลปะน่านในระยะเวลาต่าง ๆ พระพุทธรูปสำริดและไม้ โบราณวัตถุที่ขุดจากพื้นที่น้ำท่วมเหนือเขื่อนสิริกิติ์ เครื่องถ้วยที่พบในเมืองน่าน ส่วนห้องสุดท้ายจัดแสดงงาช้างดำ ซึ่งเป็นของสำคัญคู่บ้านคู่เมืองน่านมาแต่โบราณ

ชั้นล่างของตัวอาคาร มีจำนวน ๖ ห้อง แบ่งการจัดแสดงออกเป็น ๒ ส่วน

ส่วนแรก ได้แก่ ห้องโถงกลาง ห้องปีกตึกด้านเหนืออีก ๒ ห้อง รวมเป็น ๓ ห้อง จัดแสดงเรื่องราวทางด้านชาติพันธุ์วิทยาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยพื้นเมืองเหนือ ลักษณะบ้านเรือน ร้านน้ำ ห้องนอน ห้องครัว และเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน การทำผ้าและผ้าพื้นเมืองน่าน แบบต่างๆ ประเพณีและความเชื่อ อาทิ การแข่งเรือ จุดบ้องไฟ การสืบทอดประเพณี สงกรานต์ ทานสลากภัต ฯลฯ

ส่วนหลัง ห้องโถงหลัง ห้องปีกตึกด้านใต้ ๒ ห้อง รวมเป็น ๓ ห้อง จัดแสดงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ และเครื่องใช้ของชนกลุ่มน้อยในเมืองน่าน รวม ๕ เผ่าด้วยกัน คือ ไทยลื้อ ม้ง เย้า ถิ่น และ ผิตองเหลือง การจัดแสดงในส่วนนี้ใช้เทคนิควิธีการจัดแสดงโดยใช้หุ่นจำลองสร้างฉากหลังเหมือนจริงเข้ามาประกอบด้วย

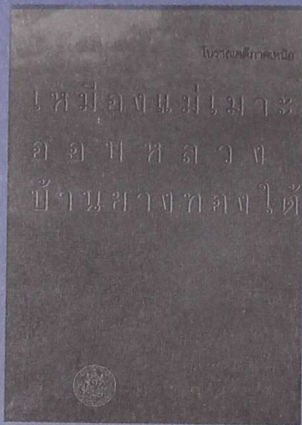
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน เปิดทำการเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. วันพุธ - วันอาทิตย์ หยุด วันจันทร์ อังคาร และวันนักขัตฤกษ์ ค่าธรรมเนียมเข้าชมสำหรับคนไทย ๕ บาท และชาวต่างประเทศ ๑๐ บาท

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน จังหวัดน่าน เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกให้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๒ จาก สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อเร็ว ๆ นี้

อารีพร อำนวยกิจเจริญ

แนะนำหนังสือ

โบราณคดีภาคเหนือ เหมืองแม่เมาะ ออบหลวง บ้านยางทองใต้

บริเวณบ่อเหมืองแม่เมาะ เคยมีการขุดพบซากสัตว์ เลี้ยงลูก ด้วยนมสมัยเมื่อ ๒๐ ล้านปีที่แล้ว นับเป็นหลักฐานสำคัญ อันประมาณค่ามิได้ ต่อการศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษยชาติ แต่ในปัจจุบันการขยายตัวของงาน ด้านการพัฒนาพลังงาน การทำเหมืองแร่ การสร้างถนน และอ่างเก็บน้ำก่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อมหลายด้านเป็นอย่างมาก เช่น ป่าไม้ ที่ดินทำการเพาะปลูก แหล่งต้นน้ำ สัตว์ป่า รวมถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้แก่ แหล่งโบราณคดี โบราณสถาน ต่างๆ ล้วนเปลี่ยนไป โดยถูกทำลายไปสิ้น

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่เทคโนโลยีสมัยใหม่จะทำลายคุณค่าสิ่งแวดล้อมธรรมชาติทั้งหมดให้สิ้นไป กรมศิลปากร โดยกองโบราณคดีได้ทำการสำรวจแหล่งโบราณคดี ตามโครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคเหนือ) ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๒๙ ทั้งนี้ จังหวัดทางภาคเหนือของไทยก็เป็นแหล่งสำคัญที่ปรากฏมีหลักฐานทางโบราณคดี เมืองโบราณ ชุมชนโบราณและแหล่งผลิตเครื่องเคลือบดินเผากระจัดกระจายอยู่ตามลุ่มน้ำต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะมีการค้นพบหลักฐานใหม่เกี่ยวกับวัฒนธรรมสมัยโลหะระยะปลาย ที่ไม่เคยมีรายงานการค้นพบมาก่อน คือ ที่ออบหลวง ท้องที่ติดต่อกับอำเภอฮอด และอำเภอจอมทอง อีกแหล่งคือ ที่บ้านยางทองใต้ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ถึงแม้หลักฐานที่พบจะยังมีไม่มากมายนัก แต่ก็พอจะทำให้มองเห็นสภาพทางวัฒนธรรมและบรรยากาศสมัยก่อนหรือยุคโฮโมเซเปียนส์อย่างคร่าวๆ บ้างแล้ว

พ.ศ. ๒๕๒๗ กรมศิลปากรยังสำรวจพบ แหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และหลักฐานสมัยล้านนาในพื้นที่แอ่งแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง การสำรวจครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลทางโบราณคดีครั้งสำคัญที่สุดของพื้นที่นี้ เพราะหลังจากนั้นแหล่งโบราณคดีต่างๆ ในแอ่งแม่เมาะก็เปลี่ยนไปสิ้นเชิง โดยกลายเป็นพื้นที่เหมืองขุดถ่านหิน

ลิกไนต์ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแทน

โบราณคดีภาคเหนือ เหมืองแม่เมาะ ออบหลวง บ้านยางทองใต้ เป็นหนังสือที่กรมศิลปากรรวบรวมผลการสำรวจศึกษาในรายละเอียดของหลักฐานที่พบครั้งนั้น เพื่อเผยแพร่ข้อมูลหลักฐานที่ “หาไม่ได้อีกแล้ว” แก่ผู้สนใจศึกษาทั่วไป

โบราณคดีภาคเหนือ เหมืองแม่เมาะ ออบหลวง บ้านยางทองใต้ จึงมิใช่เพียงเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกรมศิลปากรเท่านั้น ยังเท่ากับแจ้งให้ประชาชนทราบว่า ทางภาคเหนือของไทยในปัจจุบัน แม้มีการพัฒนาด้านสถานที่ท่องเที่ยวมาก แต่ร่องรอยของอดีตก็ยังมีให้ศึกษาอยู่มากเช่นกัน หนังสือดีเล่มนี้มีจำหน่ายแล้ว ในราคาเล่มละ ๑๐๕ บาท

บ้านหลุมเข้า

บ้านหลุมเข้า เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้นโดย โครงการโบราณคดีประเทศไทย ฝ่ายวิชาการ กองโบราณคดี กรมศิลปากร จัดเป็นเอกสาร รายงานเบื้องต้น เฉพาะเรื่องชั้นดิน และหลักฐานทางโบราณคดีบางประเภทประกอบด้วยข้อมูลและหลักฐาน ที่ได้จากการขุดตรวจแหล่งโบราณคดีบ้านหลุมเข้า ตำบลหลุมเข้า

อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีแห่งหนึ่งที่โครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคกลาง) ดำเนินการขุดค้นเป็นกรณีฉุกเฉิน เพื่อลดทอนความเสียหายของแหล่งเนื่องจากการลักลอบขุดหาโบราณวัตถุ โดยกล่าวเป็นหัวข้อ เช่น

๑ ภูมิหลังทั่วๆ ไปของบ้านหลุมเข้า สมัยประวัติศาสตร์—ปัจจุบัน และสมัยก่อนประวัติศาสตร์, ตำแหน่งที่ตั้ง, ชุมชนสังคมของบ้านหลุมเข้า

๒ แหล่งโบราณคดี การขุดตรวจและชั้นดิน

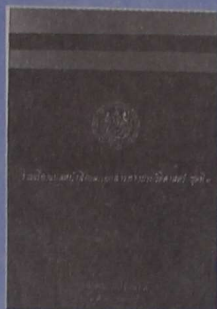
๓ หลักฐานทางโบราณคดีจากบ้านหลุมเข้า ซึ่งแยกเป็นประเภทต่างๆ ดิน, แก้ว, กระจก, หิน, โลหะ

๔ ภาชนะดินเผาจากหลุมเข้า ข้อมูลและการศึกษาเบื้องต้น

เอกสารเรื่องบ้านหลุมเข้า เป็นรายงานซึ่งมีเนื้อหาข้อมูลทางวิชาการนับว่ามีประโยชน์ต่อนักวิชาการทางโบราณคดีที่ต้องการข้อมูลไปวิเคราะห์ เพื่อประกอบการวิจัย หรือแปลแนวความคิด และสำหรับผู้สนใจนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งประกอบเป็นพื้นฐานการศึกษาทางประวัติศาสตร์—โบราณคดีของพื้นที่ประเทศไทย

หนังสือ บ้านหลุมเข้า มีจำหน่ายแล้ว ในราคาเล่มละ ๖๕ บาท

รวมเรื่องแปลหนังสือและเอกสารทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ ๑

สำหรับผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอแล้ว สภาพในปัจจุบันการศึกษา หาคความรู้หาต่าง ๆ ไม่อาจจำกัดขอบเขตได้แน่นอน แม้วิชา ประวัติศาสตร์ก็ไม่หมายถึงเพียงการอ่านแล้วท่องจำในสิ่งที่มนุษย์บันทึกเรื่องราวบรรพชนของตนเท่านั้น ฝรั่งเศสที่เข้ามาเมืองไทยเมื่อสมัย ๑๐๐-๑๓๐

ปีที่แล้วอาจมองเห็นภาพของบ้านเมือง ชีวิตความเป็นอยู่ของไทยในแง่มุมที่แตกต่างจากคนไทย เมื่อพวกเขาได้บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ นักประวัติศาสตร์หรือ นักเรียน นักศึกษาทั่วไป จึงจำต้องศึกษาทัศนะของคนต่างชาติที่มีต่อประเทศไทยในขณะนั้นด้วย

รวมเรื่องแปลหนังสือและเอกสารทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ ๑ เป็นการรวมเรื่องแปลที่เกี่ยวกับเรื่องราวในสมัยรัตนโกสินทร์บางส่วน โดยพิมพ์เรียงตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง คือ

๑. เรื่อง คณะทูตมิสเตอร์ครอว์เฟ็ด พ.ศ. ๒๓๖๕ นั้นแปลและเรียบเรียงมาจากหนังสือ "The Kingdom and People of Siam" Vol.2 ของเซอร์ จอห์น เบาริง เป็นเรื่องราวเบื้องหลังการเข้ามาของคณะทูตอังกฤษยังราชสำนักสยาม ในสมัยรัชกาลที่ ๒

๒. เรื่อง บันทึกทรายวันเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในกรุงเทพ ก็ดัดแปลเฉพาะตอนที่เกี่ยวกับประเทศไทย จากหนังสือเรื่อง Three Voyages along the Coast of China ของ ศจ.คาร์ล ออกัสตัส ฟรีดริค กุตสลาฟฟ์ (มิชชันนารีชาวเยอรมัน) ซึ่งเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๑

๓. เรื่อง การเดินทางไปสู่สยาม-กรุงเทพ ของนาย George Windsor Earl ชาวอังกฤษ

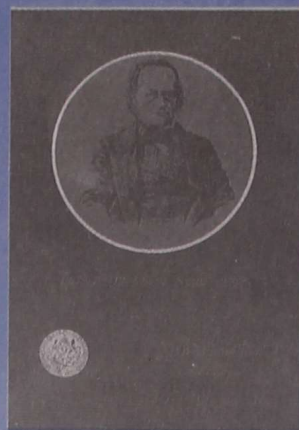
๔. เรื่อง บันทึกการเดินทางไปยังบางจังหวัดทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของสยาม ของนาย H. Warington Smyth

รวมเรื่องแปลหนังสือและเอกสารทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ ๑ เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ไทย ที่ฝรั่งเศสเขียนขึ้นมาเมื่อกว่าร้อยปี ซึ่งบัดนี้ ๔ เรื่อง ๔ ลีลาการแปลและเรียบเรียงจากนักอักษรศาสตร์ของกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ได้เสนอรูปแบบความบันเทิงเชิงประวัติศาสตร์แก่ผู้อ่านแล้ว

รวมเรื่องแปลหนังสือและเอกสารทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ ๑ จึงเป็นหนังสือที่ฝรั่งเล่าเรื่องเมืองไทยสมัยอดีตให้คนไทยสมัยนี้ได้อ่าน ราคาแค่ ๓๕ บาทกับความหนาของเล่มกว่า ๒๐๐ หน้า

บันทึกทรายวันของเซอร์ จอห์น เบาริง

เซอร์ จอห์น เบาริง

เข้ามามีบทบาท เกี่ยวข้องกับประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๓๕๔ โดยเดินทางเข้ามาในฐานะอัครราชทูตผู้ฉวยเชิญพระราชสาส์นของสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรีย เพื่อเจรจาสัญญาทางไมตรีกับไทย ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ระหว่างพำนักอยู่ประเทศไทย เซอร์ จอห์น เบาริง ได้เก็บเกี่ยวข้อมูลทั้งจากประสบการณ์และการสังเกต จากนั้นจึงเขียนหนังสือเรื่อง The Kingdom and People of Siam แล้วพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๐๐ ดังนั้น ท่านที่สนใจใคร่รู้เรื่องสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองไทยเมื่อร้อยกว่าปีที่แล้ว ย่อมสามารถศึกษาเทียบเคียงได้จากหนังสือดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาบางบทของหนังสือประวัติศาสตร์เล่มนี้ กรมศิลปากรเคยนำมาแปลและพิมพ์เผยแพร่ไปแล้ว สำหรับบทที่ ๑๖ Personal Journal of Sir John Bowring's Visit to Siam นี้ เป็นบันทึกส่วนตัวของอัครราชทูตอังกฤษท่านนี้ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในสยามประเทศ บันทึกทรายวันของท่านได้ให้ข้อมูลอย่างดียิ่ง เกี่ยวกับการเมืองในราชสำนักสยามและเบื้องหลังการเจรจาสันติสัญญาระหว่างอังกฤษกับไทย จนเกิดสันติสัญญา เบาริงขึ้นมาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๔ (ระยะนั้น อธิพลมหาอำนาจตะวันตกกำลังแผ่ขยายเข้ามาในไทย กอรปกับพระราชหฤทัยที่เปิดกว้างในวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาบ้านเมืองให้ทัดเทียมอารยประเทศอื่น ๆ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงเปิดประเทศค้าขายกับบรรดาประเทศทางตะวันตก)

บันทึกทรายวันของเซอร์ จอห์น เบาริง เล่มนี้ กรมศิลปากรมอบหมายให้นางนันทนา ดันติเวสส แปลและเรียบเรียงขึ้นมา เพื่อเป็นอภินันทนาการแก่ผู้ประสงค์ย้อนอดีตเมืองสยาม เมื่อ ๑๓๐ ปีที่แล้ว โดยได้จัดทำประวัติผู้แต่งและคำอธิบายเพิ่มเติมไว้เป็นเชิงอรรถในบางแห่ง รวมทั้งได้จัดทำภาพประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น

หนังสือขนาดกะทัดรัด พกพาสะดวก รูปเล่มสวยงาม เนื้อหามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มากพอที่จะประดับไว้ในห้องสมุดส่วนตัว จำหน่ายเพียงราคาเล่มละ ๓๐ บาทเท่านั้น

สนใจรายการหนังสือดังกล่าวข้างต้น กรุณาติดต่อ ร้านศิลปากร ถ.หน้าพระธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๒๒๔-๔๗๐๒

บทส่งท้าย

“สารกรรมศิลปากร” โฉมใหม่ฉบับที่ ๒ ออกสู่สายตา
สมาชิกแล้ว ด้วยเนื้อหาที่แน่นไปด้วยสาระทางศิลปวัฒนธรรม
แต่ก็ไม่หนักจนเกินกว่าที่ท่านสมาชิกจะรับไม่ไหว

ข่าวเด่นในฉบับ เห็นจะเป็น ๓ รางวัลของการอนุรักษ์
อาคารโบราณดีเด่น ปี ๒๕๓๓ ที่กรมศิลปากรเพิ่งรับไปหมดๆ
ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการทำงานของข้าราชการ
กรมศิลปากร ในการที่จะอนุรักษ์โบราณสถาน ซึ่งเป็นสมบัติ
ส่วนรวมของคนไทยทุกคนให้คงอยู่ตลอดไปจนถึงลูกหลาน

เนื้อหาในฉบับยังมีเรื่องกิจกรรมต่างๆ ของกรมศิลปากร
ทั้งที่ดำเนินการเสร็จแล้วและกำลังดำเนินการอยู่ เช่น การแสดง
นาฏศิลป์และวัฒนธรรมจากสหภาพมา โบราณวัตถุที่ฟ้าแดดสูงยาง
การบูรณะพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช การบูรณะพระราชวัง
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม และยังมีหนังสือดี ๆ แนะนำให้
หาซื้อไว้อ่านประกอบหรือเป็นเอกสารอ้างอิง เช่น โบราณคดี
ภาคเหนือ บ้านหลุมเข้า บันทึกรายวันของเซอร์จอห์น เบาริง
 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เราจะปรับปรุงโฉมใหม่ของ “สาร
กรรมศิลปากร” จนถึงจุดนี้แล้ว เรายังต้องการคำติชม คำแนะนำ
จากท่านสมาชิกและผู้อ่านทุกท่าน เรายกคอยจดหมายจากผู้อ่าน
เพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานของเราทุกคนด้วยความหวัง
เสมอ

สาธิตี ชุ่มวรรณ

สื่อประชาสัมพันธ์ทางศิลปวัฒนธรรม
ที่กรมศิลปากรรับผิดชอบและประสานงาน

รายการ “สังคีตศิลป์”

ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๒๑.๐๐ – ๒๑.๓๐ น.

ทางสถานีวิทยุจุฬาฯ

รายการ “เมืองไทยนี้ดี”

ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๐.๓๐ น.

ช่วงปิดภาคเรียน ๒๖ กุมภาพันธ์ – ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๓๓

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา (เครือข่าย ๒) ความถี่ ๑,๕๖๗ กิโลเฮิร์ตซ์

รายการ “จดหมายเหตุกรุงศรีฯ”

ทุกวัน หลังข่าวภาค ๑๙.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๗

รายการ “เราคือคนไทย”

ทุกวันจันทร์, อังคาร เวลา ๐๘.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓

รายการ “มาลาภิรมย์”

ทุกวันจันทร์ สัปดาห์ที่ ๑, ๓ ของเดือน เวลา ๑๗.๓๐ น.

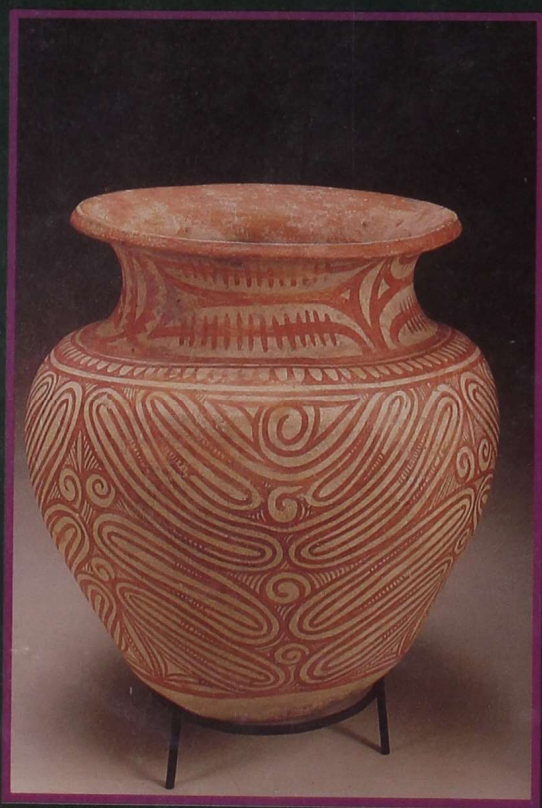
ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๙

รายการ “คั่นฉ่องส่องไทย”

ทุกวันจันทร์ เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๗.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๗

นิตยสารศิลปากร	หนังสือเผยแพร่ทางวิชาการของกรมศิลปากร กำหนดออกรายสองเดือน ราคาจำหน่ายเล่มละ ๓๐ บาท สั่งซื้อได้ที่ ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร กทม. ๑๐๒๐๐
สารกรมศิลปากร	เอกสารเผยแพร่ของกรมศิลปากร กำหนดออกเป็นรายเดือน (แจกฟรี) ติดต่อกับ ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
เอกสารเผยแพร่ลิขสิทธิ์	เอกสารเผยแพร่ของกรมศิลปากร กำหนดออกเป็นรายเดือน (แจกฟรี) ติดต่อกับ กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์
PANAP	เอกสารเผยแพร่ ศิลปะการแสดงและวัฒนธรรมต่าง ๆ (ภาษาอังกฤษ) กำหนดออกเดือนกรกฎาคม และธันวาคม (แจกฟรี) ติดต่อกับ กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์
ข่าวสารหอสมุดแห่งชาติ	เอกสารเผยแพร่ข่าวของหอสมุดแห่งชาติ กำหนดออกเป็นรายสามเดือน (แจกฟรี) ติดต่อกับ กองหอสมุดแห่งชาติ ทำวาสุกรี กทม.
พิพิธภัณฑ์สาร	เอกสารเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และสถาบันในวงการพิพิธภัณฑ์สถาน กำหนดออกราย ๒ เดือน (แจกฟรี) ติดต่อกับ กองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

ภาชนะดินเผาลายเขียนสี บ้านเชียง
จ.อุดรธานี อายุประมาณ ๔,๐๐๐-๖,๐๐๐ ปี

